

İDEAL BEDEN ALGISI KAPSAMINDA SOSYAL MEDYADA LİNÇ KÜLTÜRÜ ÜZERİNE ARAŞTIRMA*

Büşra KORKMAZ¹, Belgin YAZICI²

Öz

Teknolojinin ilerlemesiyle kitle iletişim araçları, yalnızca birer haber kaynağı olmanın ötesine geçmiş, günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu durum, bireylerin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmiş ve özellikle sosyal medya aracılığıyla, toplumda var olan "ideal beden" algısını daha da belirgin hale getirmiştir. Sosyal medya platformları, kullanıcılarına düşüncelerini özgürce ifade etme imkânı sunarken, bu durum bazen olumsuz yorumların da önünü açmaktadır. Özellikle sosyal medya fenomenleri bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır; zira bu kişiler, geniş kitleler tarafından takip edilmekte ve popülerlik kazanmaktadır. Sosyal medyanın sunduğu yenilikler, toplumda yeni iş kollarının doğmasına neden olmuş ve bazı bireyler, geniş kitleler tarafından tanınarak popülerlik kazanmıştır. Bu popüler kişilerin, toplumun belirlediği ideal beden standartlarına uyması beklenirken, bu standartlara uymayanlar ise kullanıcılar tarafından yoğun eleştirilere maruz kalmakta ve linç kültürünün hedefi olmaktadır. Kullanıcılar, bu popüler kişilerin paylaşımlarının altına yorumlar yaparak, toplumun ideal algılarına uygun olup olmadıkları konusunda düşüncelerini dile getirmektedir. Bu araştırmada, 2020-2023 yılları arasında sosyal medya fenomenlerinin paylaştığı içerikler incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi ile yapılan çalışmada, literatür taraması sonucu elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleriyle değerlendirilmiştir. Böylece sosyal medya fenomenlerinin toplumsal ideal beden algısına etkileri ve bu süreçte maruz kaldıkları yorumlar derinlemesine incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: İdeal Beden Algısı, Sosyal Medyada Linç Kültürü, Beden Olumlama, Beden Aşağılama
JEL Sınıflaması: L82, M31, J16

RESEARCH ON THE CULTURE OF LYNCHING ON SOCIAL MEDIA WITHIN THE SCOPE OF IDEAL BODY PERCEPTION

Abstract

With the advancement of technology, mass media has become more than just a source of news and has become an integral part of daily life. This situation has been shaped in line with the needs of individuals and, especially through social media, has made the perception of the "ideal body" that exists in society even more prominent. While social media platforms offer users the opportunity to express their thoughts freely, this situation sometimes paves the way for negative comments. Especially social media influencers play an important role in this process, as they are followed by large masses and gain popularity. The innovations offered by social media have led to the emergence of new business lines in society and some individuals have gained popularity by being recognized by large masses. While these popular individuals are expected to conform to the ideal body standards set by society, those who do not conform to these standards are subjected to intense criticism by users and become the target of lynch culture. By commenting under the posts of these popular people, users express their thoughts on whether they conform to the ideal perceptions of society. In this study, the content shared by social media influencers between 2020-2023 was analyzed. In the study conducted with document analysis, one of the qualitative research methods, the data obtained as a result of the literature review were evaluated by content analysis and descriptive analysis methods. Thus, the effects of social media influencers on social ideal body perception and the comments they are exposed to in this process were examined in depth.

Keywords: Ideal Body Perception, Lynch Culture on Social Media, Body Positivity, Body Shaming
JEL Classification: L82, M31, J16

* Bu makale, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Medya ve İletişim Yönetimi Programı'nda kabul edilen "Beden algısı kapsamında sosyal medyada linç kültürü üzerine araştırma" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, busra_korkmaz97@hotmail.com, ORCID No: 0000-0003-2228-1803

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, belgin.yazici@yeniuyuzuil.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-8130-4652

1.Giriş

Kitle iletişim araçları, başlangıçta sadece haber kaynağı olarak kullanılırken, 21. yüzyılda bireylerin gündelik hayatlarının ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu değişim, özellikle internetin yaygınlaşması ve sosyal medyanın yükselişi ile hız kazanmıştır. Günümüzde iletişim araçları, yalnızca bilgiye erişimi kolaylaştırmakla kalmayıp, aynı zamanda eğlence, sosyalleşme ve kişisel ifade aracı olarak da kullanılmaktadır. Bireyler, sosyal medya platformları sayesinde dünya genelinde farklı coğrafyalar ve kültürlerle etkileşim kurabilmekte, zamansız ve mekânsız bilgi alışverişi yapabilmektedirler (Kırık, 2017:236). Sosyal medyanın sunduğu bu imkânlar, geleneksel medya araçlarına kıyasla daha cazip hale gelmiş ve günümüz insanının en çok tercih ettiği iletişim aracı olmuştur.

Sosyal medya, kolay erişilebilirliği, düşük maliyetleri ve tek bir platform üzerinden çeşitli bilgi ve içerik sunabilmesi gibi özellikleriyle geleneksel medyayı geride bırakmıştır. Özellikle sosyal medyanın algoritma temelli yapısı, kullanıcılara kişisel ilgi alanlarına uygun içerik sunarak, onları daha fazla platformda tutmayı başarmaktadır (Baygül, 2020:397). Bu durum, sosyal medyanın sadece bireyler arası iletişimi değil, aynı zamanda bireylerin medya tüketim alışkanlıklarını da köklü bir şekilde değiştirmiştir.

İnternetin yaygınlaşması ile başlayan dijitalleşme süreci, bireylerin medya karşısındaki konumunu da değiştirmiştir. Artık sadece tüketici değil, aynı zamanda içerik üreticisi de olan bireyler, sosyal medya platformları üzerinden geniş kitlelere ulaşabilmekte ve kendilerini ifade edebilmektedirler. Ancak bu yeni medya düzeni, bazı olumsuz sonuçları da beraberinde getirmiştir. Sosyal medyanın anonimlik sunan yapısı, bireylerin eleştiri sınırlarını aşarak hakaret ve linç girişimlerinde bulunmasına zemin hazırlamaktadır (Duman, 2019). Özellikle sosyal medya fenomenleri, ideal beden algısına uymadıkları durumlarda yoğun eleştiriler ve hatta linç girişimleri ile karşı karşıya kalabilmektedirler.

Beden algısı, bir bireyin kendi vücudunu nasıl algıladığını ifade eder ve bu algı, toplum tarafından belirlenen normlar ve idealler tarafından şekillendirilmektedir. Geçmişten günümüze markalar ve medya, ideal beden tiplerini topluma dayatarak, bu normları pekiştirmiştir. Ancak sosyal medya, bu ideallerin daha geniş kitlelere ulaşmasını sağlamış ve ideal beden algısına uymayan bireylerin daha fazla eleştiriye maruz kalmasına neden olmuştur (Yeşildal & Süşün, 2019:276). Sosyal medya platformlarında yer alan "yorum yapma" özelliği, kullanıcıların eleştirilerini ifade etmelerine olanak tanırken, bu eleştiriler bazen hakaret ve linç boyutuna varabilmektedir.

Linç kültürü, tarih boyunca her dönemde ve coğrafyada varlığını sürdüren bir olgu olmuştur (Yağbasan & Ercan, 2020). Fiziksel linç olarak adlandırılan bu olgu, günümüzde sosyal medya aracılığıyla sembolik bir boyut kazanmıştır. Bireylerin yaşam tarzlarına, giyimlerine, ilişkilerine ve bedenlerine yönelik eleştiriler, sosyal medya platformlarında sıklıkla rastlanan bir durumdur. Bu eleştiriler, zamanla hakaret ve linç boyutuna ulaşarak, bireylerin psikolojik olarak baskı altına alınmasına yol açmaktadır.

Literatür taramasında linç kültürü ve ideal beden algısı üzerine yazılan tezler incelenmiş ve bu tezlerin incelenen olgunun farklı boyutlarına değinildiği görülmüştür. Linç kültürü üzerine sadece bir tane doktora tezi bulunmaktadır. Mahmut Kutlu'nun 2022 yılında tamamladığı "Sosyal Medyada Linç Kültürü: Twitter'da Örnek Olay İncelemesi" başlıklı doktora tezi, sosyal medya platformlarında giderek artan linç kültürünü ve bu kültürün yapı taşlarını analiz etmeyi amaçlamaktadır. Çalışmada, Twitter'da gerçekleşen "Luppo alan dayı" olayı örnek alınarak, linç olgusunun sosyal medyada nasıl inşa edildiği incelenmiştir (Kutlu, 2022). İdeal beden algısı üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında Şule Dizdaroğlu'nun "Gençlerin İdeal Beden İnşasında Sosyal Medyanın Rolü" başlıklı yüksek lisans tezi, sosyal medyanın gençlerin beden algısı üzerindeki etkilerini incelemektedir. Çalışmada, sosyal medya platformlarında sunulan idealize edilmiş beden imgelerinin, gençlerin kendi bedenlerine yönelik algılarını nasıl şekillendirdiği ve bunun sonucunda ortaya çıkan estetik kaygılar ile özsaygı düzeylerindeki değişimler araştırılmıştır (Dizdaroğlu, 2022). Seda Bolat'ın "Sosyal Medya Üzerinde Yaratılan İdeal Beden Algısı Üzerine Bir Araştırma: Instagram Diyetisyenleri Örneği" başlıklı yüksek lisans tezi, Instagram'da diyetisyenlerin paylaşımları aracılığıyla oluşturulan ideal beden algısını incelemektedir. Çalışmada, diyetisyenlerin paylaşımlarının takipçiler üzerindeki etkisi ve bu paylaşımların beden algısı üzerindeki rolü araştırılmıştır. Sonuçlar, Instagram'da diyetisyenlerin sunduğu içeriklerin, takipçilerin beden algısını ve ideal beden anlayışını şekillendirdiğini göstermektedir (Bolat, 2021).

Bu çalışmada yapılan çalışmalardan farklı olarak ideal beden algısının sosyal medya kullanıcıları tarafından nasıl benimsendiği ve bu yönde beklentilerini nasıl ifade ettikleri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmada ilk olarak "İdeal Beden Algısı" başlığı altında kavram detaylı bir şekilde incelenmiş, bedensel algının tarihsel değişimi özetlenmiş ve bu algının sosyal medya üzerindeki yansımaları ele alınmıştır. "İdeal Beden Algısı ve Sosyal Medyada Beden Üzerine Yönelen Linç" başlığı altında ise linç söylemlerinin sosyal medya üzerindeki yansımaları ve buna yönelik ortaya çıkan toplumsal hareketlerden en etkili olanları incelenmiştir. Özellikle "beden olumlama hareketi" gibi akımlar, sosyal medyada ideal beden

algısına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmış ve toplumsal bir hareket haline gelmiştir. Bu hareket, bireylerin kendi bedenlerini olduğu gibi kabul etmelerini ve toplumsal normlara uymayan bedenlerin de kabul görmesi gerektiğini savunmaktadır. Çalışmanın analiz bölümünde ise içerik analizleri ile elde edilen veriler sunulmuş, sosyal medya fenomenlerine yönelik linç söylemleri ve bunların beden algısı üzerindeki etkileri detaylı bir şekilde incelenmiştir. Bu çalışma, sosyal medya aracılığıyla beden algısının nasıl şekillendiğini ve linç kültürünün bireyler ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, sosyal medya platformlarının yaygınlaşması ile linç kültürü, toplumda ideal beden algısının pekişmesine ve bu algıya uymayan bireylerin dışlanmasına neden olmuştur. Bu durum, bireylerin beden algıları üzerinde olumsuz etkiler yaratmakta ve toplumsal normların yeniden şekillendirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çalışma, bu olumsuz etkileri ve sosyal medya üzerinde ideal beden algısının nasıl inşa edildiğini irdelemektedir.

2. Linç Kültürü

Tarih boyunca toplumlar, hak ve adalet arayışlarına sürekli olarak yönelmişlerdir. Ancak, adaletin yetersiz kaldığını düşündükleri durumlarda, kendi yargılama sistemlerini oluşturarak, toplumun normlarına uymayan bireyleri dışlama ve fiziksel şiddet yoluyla cezalandırma eğilimi göstermişlerdir. Bu tür bir toplumsal tepki, linç olarak adlandırılır ve özünde sübjektif bir arka plana dayanan, öznel bir yargılama ve cezalandırma isteğini barındırır. Bu bağlamda, linç faillerinin mevcut kamu hukukundan bağımsız, kendi kurallarını uyguladıklarını söylemek mümkündür (İmıl & Dağdemir, 2021:10). Linç, tarihin farklı dönemlerinde ve çeşitli coğrafyalarda farklı şekillerde ortaya çıkan bir fenomendir.

İnsanlık tarihindeki toplumsal evrim süreçleri, suçlara uygulanan cezaların ve yargılama unsurlarının da zamanla değişime uğramasına neden olmuştur. Linç vakalarının tarihsel kayıtlarda ortaya çıkışına bakıldığında, bu olayların başlangıçta yargıçlar tarafından verilen kararlar ve cezalarla ilişkili olduğu görülmektedir (Han, 2018). Zamanla, toplumun farklı bireyleri cezalandırma eğilimi, din, ırk ve etnik köken gibi faktörler temelinde şekillenmiştir.

Linç olayları, şiddet veya saldırganlık türüne göre iki ana kategoriye ayrılabilir. Sembolik şiddet içeren durumlarda, fiziksel şiddet kullanılmaksızın birden fazla kişi tarafından bir veya daha fazla kişiye sembolik linç uygulanarak bu kişilerin sindirilmesi, dışlanması veya zarar görmesi sağlanabilir (Karakış, 2020). Bu tür olaylar "sembolik linç" olarak adlandırılır. Öte yandan,

fiziksel şiddet içeren ve birden fazla kişinin zarar gördüğü linç olayları "fiziksel linç" olarak sınıflandırılmaktadır (Aloğlu, 2018).

Linç kültürünün temelinde, birey veya gruplara yönelik nefret söylemi önemli bir rol oynamaktadır. Nefret söylemi, cinsel tercih, ırk, din veya etnik köken gibi özelliklere dayanarak bireyleri hedef alan saldırgan bir dil kullanımıdır (Bilge, 2016:4). Bu söylemler, bireyleri ötekileştirerek toplumsal ayrışmayı derinleştirir ve gruplara yönelik aşağılayıcı ifadelerle kendini gösterir. Sanal linçlerde, nefret söylemi yaygın olarak kullanılır ve linç eylemleri ile doğrudan ilişkilidir. Geleneksel ve yeni medya, nefret söyleminin yayılmasında ve normalleşmesinde etkili araçlar haline gelmiştir. Özellikle, yeni medyanın denetimsiz yapısı, nefret içerikli söylemlerin kolayca dolaşıma girmesine olanak tanır. Bu durum, sadece söylemle sınırlı kalmayıp şiddetin öncüsü haline de gelebilmektedir.

Günümüzde fiziksel bir yok etme amacı gütmeyen sembolik linçler, hedef kişiyi öldürmek yerine onu aşağılamak, küçük düşürmek ve karalamak amacı taşır. Siber zorbalık da sanal dünyada en çok rastlanan linç türlerindendir. Siber zorbalık, bilgi ve iletişim teknolojilerinin, bireylere zarar verme amacıyla kötüye kullanıldığı bir davranış biçimidir (Belsey, 2006). Linç kültürünün dijital ortamda tezahürlerinden biri olan siber zorbalık, sıklıkla öfke dolu mesajlar, alaycı söylemler ve tehditlerle kendini gösterir. Urfalı'ya (2004) göre, siber zorbalık sürekli ve kasıtlı bir şekilde belirli bireyleri hedef alır ve bu bireylerin kendini savunma gücünden yoksun olmalarını kullanır. Özellikle çocuklar ve gençler üzerinde ciddi psikolojik ve fiziksel etkiler yaratan bu durum, depresyon, düşük benlik saygısı ve hatta intihara kadar varan sonuçlara yol açabilir (Hinduja & Patchin, 2005).

Sosyal medya platformlarının yükselişi, "linç kültürü" olarak bilinen olgunun yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. Bu kültür, bireylerin veya grupların, belirli davranışları veya ifadeleri nedeniyle toplu olarak eleştirilmesi ve dışlanması sürecini ifade eder. Ng (2020), dijital medya katılımı bağlamında iptal kültürünü incelemiş ve bu kültürün çevrimiçi platformlarda nasıl geliştiğini tartışmıştır. Sosyal medya ortamlarında ötekileştirme, kalıpyargı, önyargı, ayrımcılık, dışlama, hoşgörüsüzlük ve nefret söylemi gibi unsurlarla bireylerin karşısına çıkan dijital linç durumunun, farklı konularda ve şekillerde gerçekleştiğini ve etkilerini ortaya koymaya çalışmıştır. Bu çalışmalar, sosyal medyada linç olgusunun farklı boyutlarını anlamak için önemlidir. Ayrıca, Haskell (2021), Twitter'da gerçekleşen iptal kültürü uygulamalarını analiz etmiş ve bu süreçlerin nasıl işlediğini ortaya koymuştur.

Sosyal medyada görülen bu tür linç hareketlerinin, bireylerin özgür ifade haklarını tehdit ettiğini savunmaktadır. Sanal linçlerde temel hedef, kendinden farklı olanı veya farklı düşüneni, yani "öteki"yi cezalandırmak, kendini üstün göstermek ve bu yolla popülerlik kazanmaktır. Gruba aidiyet arzusuyla, uçlarda yer almayan bireyler de bu tür eylemlere katılabilir ve diğerlerini ötekileştirme pratiğine dahil olabilir (Vardal, 2015). Sosyal medya, mekân engelini kaldırarak çok sayıda kişinin örgütlenip bir paylaşım üzerinde saldırıya geçebileceği bir platform sağlar. Toplumun hassas olduğu konularda, nefret söylemleri tek bir etiket veya kelime ile sosyal linçlere yol açabilir (Turan, 2017). Toplumsal yapının kültürel normları çerçevesinde, aykırı davranışlar baskı ve linç yoluyla çoğunluğa uyum sağlamaya zorlanabilir.

Bilgi toplumu ve internetin yoğun kullanımı, çeşitli avantajların yanı sıra dezavantajlar da doğurmuştur. Kullanıcılar sanal ortamlarda genellikle anonim kalmakta ve "beni kimse bulamayacak" düşüncesiyle sahte hesaplar aracılığıyla hoyratça yorumlar yapabilmektedir. Anonimlik, bu kişilerin sorumluluk hissini azaltmaktadır. Sosyal medya ve linç olgusu sadece ülkemizle sınırlı değildir; sosyal paylaşım sitelerinde linçe uğrayan kişilerin intihar ettiği vakalar da yaşanmıştır (Çelik & Tekin, 2015). Sosyal ve çevrimiçi platformlarda, egemen görüşlerin diğerlerine bulaşması ve sürekli maruz kalınan içeriklerin kişilere telkin edilmesi, kitle desteği gören ve hakkında olumsuz yorumlar yapılan konulara yönelik cesaretlendirici etkiler yaratabilmektedir (Kağıtçıbaşı, 2010:309).

Bununla birlikte, sosyal medya platformlarının denetim eksikliği ve içerik kontrol mekanizmalarının yetersizliği, linç kültürünün yayılmasını kolaylaştırmaktadır. Algoritmaların, kullanıcıların ilgisini çekecek tartışmalı veya kutuplaştırıcı içerikleri öne çıkarması, bu tür davranışların daha geniş kitlelere ulaşmasına zemin hazırlamaktadır. Özellikle genç kullanıcılar, çevrimiçi zorbalık ve linçin etkilerine karşı daha savunmasız hale gelebilmektedir. Bu durum, sadece bireylerin psikolojik sağlığını değil, aynı zamanda toplumsal uyumu da tehdit etmektedir. Dolayısıyla, sosyal medya kullanımında etik ve bilinçli bir yaklaşımın teşvik edilmesi, bu sorunların çözümüne yönelik önemli bir adım olacaktır.

3. İdeal Beden Algısı ve Sosyal Medyada Beden Üzerine Yönelen Linç

Beden algısı kavramı, ilk olarak 1938 yılında psikiyatr Paul Ferdinand Schilder tarafından ortaya atılmıştır. Schilder, beden algısını, "bedenimizin beynimizde oluşturduğumuz resim" ve bu görüntüye verdiğimiz tepkiler olarak tanımlamıştır (Wardle & Foley, 1989:55). 1953 yılında Secord ve Jouard, "benlik saygısı" kavramını tanımlayarak beden algısının kişinin kendi vücudundan hoşnut olmasıyla ilişkili olduğunu ileri sürmüşlerdir. Schilder'in çalışmaları, "kilo

memnuniyeti, dış görünüş memnuniyeti, vücut şeması, vücut ölçü algısı doğruluğu" gibi kavramları beden algısının bir parçası haline getirmiştir (Grogan, 2016:3). Böylece, bireylerin mutluluk ve memnuniyet düzeylerinin, vücut ölçülerine olan bağlılığı vurgulanmıştır.

Bedeni tarihsel açıdan ele almak, maddi uygarlığın merkezinde yer alan insanın eylem ve hissetme biçimlerini, teknik gelişimlerini ve doğal güçlere karşı verdiği mücadeleyi incelemek anlamına gelmektedir. Bu, Lucien Febvre'in ifadesiyle, "somut" insanı, yani "yaşayan, etten kemikten insanı" yeniden kurgulamaktır (Febvre, 1995:173-174). Tarih boyunca beden, bir nesne olarak konumlandırılmış, dini, siyasal, sosyal ve kültürel pratiklerle ele alınarak birçok farklı etkiye maruz kalmış ve sürekli bir değişim sürecinden geçmiştir. Orta Çağ'da beden, dinsel bağlamda bir "et" yığını olarak görülürken, Sanayi Devrimi'nde ise "sermaye"yi yansıtan emeğin gücüne eşdeğer bir kavram haline gelmiştir.

Sosyokültürel teoriye göre ise, kadınlara dayatılan ideal güzellik anlayışı, aile, arkadaşlar ve medya olmak üzere üç ana kaynaktan etkilenir. Bu üçlü etki modeli, "tripartite influence model" olarak adlandırılmaktadır (Shroff & Thompson, 2006). Çocuklar, küçük yaşlardan itibaren bedenlerini ve içinde bulundukları kültürü tanımaya başlarlar. Medyanın da etkisiyle, toplumun idealize ettiği beden imajını "ideal" olarak benimserler ve beden algıları bu doğrultuda şekillenir. Medya aracılığıyla idealize edilen bu beden imajı, toplumda kabul görmeyen bedenlerin dışlanacağı düşüncesini pekiştirir. Bu kültürel baskı altında büyüyen çocuklar, bedenlerini sürekli olarak bu ideal bedenle karşılaştırır ve bu ideali yakalayamadıklarında beden memnuniyetsizliği yaşayabilirler. Bu durum, ilerleyen yaşamlarında psikolojik, sosyal ve sağlık açısından çeşitli rahatsızlıklara yol açabilir.

Tüketim kültüründe, bireylere standart bir beden yeterli olmayacağı vurgulanarak, bedenler kimlikler, değerler ve arzularla birlikte yeniden üretilmiş ve eşsiz bir sermaye olarak sunulmaya başlanmıştır. Ancak beden, yalnızca tüketim kültüründe değil, tarih boyunca birçok farklı anlam taşımış ve her dönemde değişimin deneği olarak değerlendirilmiştir. Çağlar boyunca değişen politik yapılar, ekonomik sistemler, dinsel inançlar ve tıbbi gelişmeler, bedeni sürekli olarak yeniden tanımlayan unsurlar olmuştur (Kılınç, 2016:35). Bu nedenle insan bedeni, zaman içinde sürekli değişim geçirmiştir. Güzellik kavramı çerçevesinde, beden bazen dini inançların baskısı altında şekillenirken, bazen de tüketim kültürünün benlik ve kimlik yaratma arzusunun etkisiyle "ideal" olma beklentisine maruz kalmıştır.

Medyanın beden algısı üzerindeki etkisi oldukça güçlüdür. Medyada yer alan film yıldızları, sanatçılar ve diğer ünlü figürler, yarattıkları beden imajlarıyla toplumun beden algısını büyük

ölçüde şekillendirirler. Bu kişiler, ideal vücudun birer simgesi olarak sunulurlar (Timurturkan, 2009:106). Medyanın geniş erişim ağı, bu imajların ve mesajların geniş kitlelere ulaşmasını sağlar. Televizyon, dergi, gazete, internet ve sosyal medya gibi iletişim araçları, günlük yaşamımızda sürekli olarak kullandığımız ve beden algımız üzerinde etkili olan önemli kaynaklardır. Özellikle internet ve televizyonun kolay erişilebilirliği, reklamların beden algısı üzerindeki etkisini artırmaktadır. İdeal beden algısı, özellikle sosyal medyanın etkisiyle daha da belirginleşmiş bir toplumsal kavram haline gelmiştir. Sosyal medyada bedenle ilgili paylaşımlar, genellikle belirli bir güzellik standardını yüceltir ve bu da bireylerin kendilik algılarını etkileyebilir. Bedenin "ideal" ölçülerinin sürekli olarak sergilendiği platformlarda, insanlar bu normlara uymak adına aşırı çaba sarf edebilirler. Bunun bir sonucu olarak, sosyal medyada belirli bir bedeni benimsemeyen ya da bu bedeni “başaramayan” bireyler, dışlanma ve linç kültürüne maruz kalabilmektedir (Tiggemann & Slater, 2014).

İçinde bulunduğumuz dönemde, bireysel beden algısı büyük ölçüde medya tarafından şekillendirilir ve idealize edilir. Medya, bireylerin nasıl görünmeleri gerektiği konusunda büyük bir rol oynar. Popüler kültür, beden ve güzellik algısını sürekli olarak tüketim nesnesi haline getirir, bu algı her defasında değişir ve yeniden üretilir (İnceoğlu & Kar, 2010:72). Toplumda ve bireylerin kendi benliklerinde görünüm ve beden imajı gün geçtikçe daha fazla önem kazanmaktadır. Günümüzde ideal beden kavramı, güzellik, sağlık ve spor söylemleriyle meşrulaştırılmaktadır (Demez, 2009:23). İnce, uzun, doğal görünüme sahip ve estetikli bir beden anlayışı, ideal beden olarak tanımlanmakta ve toplumun baskısı ile bireylerin arzusu haline gelmektedir. Bu ideal beden projesi, özellikle kadınlar üzerinde yoğunlaşmakta ve toplumsal algılarla desteklenerek belirli bir güzellik standardını dayatmaktadır. İdeal bedene sahip bireyler, toplumda güzel olarak kabul edilirken, bu standardın dışında kalanlar ise ‘çirkin’, ‘kilolu’, ‘cılız’, ‘itici’ veya ‘eksik’ gibi olumsuz sıfatlarla nitelendirilmektedir.

Medya teknolojilerinin sunduğu ideal beden imajı, özellikle son yıllarda yeni iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesiyle birlikte, sosyal medya aracılığıyla daha da güçlenmiştir. Sosyal medya kullanıcıları, belirli kalıplar çerçevesinde paylaştıkları gönderiler, tweetler veya hikâyelerle "ideal", "standart" ve "makul" kabul edilen beden ve görünüm anlayışlarını sürekli olarak yeniden üretmekte ve inşa etmektedirler. Bu süreç, bireylerin kendi beden algılarını medya ve sosyal medyada gördükleri idealize edilmiş bedenlerle karşılaştırmasına ve bu ideallere ulaşma çabasına yönelmelerine neden olmaktadır.

Medya ve şirketler aracılığıyla, güzel olmanın rahat ve iyi hissetme ile özdeşleştirildiği bir fikir yayılmakta ve bu anlayış bireylere satılmaktadır. Bu fikir, modern birey için iyi görünmek ve sağlıklı kalmak amacıyla bedeni koruma gerekliliğini içeren bir yaşam tarzının vazgeçilmez unsuru haline gelmiştir. Bu doğrultuda, toplumun dayattığı ideal beden imgesi, bireylerin beden algısını şekillendirmekte ve kişisel kimlikleri üzerinde derin etkiler bırakmaktadır. Fardouly ve arkadaşları (2015), sosyal medyanın ideal beden algısı üzerindeki etkilerini incelediklerinde, sosyal medya platformlarında paylaşılan fotoğrafların kullanıcıların beden imajı ve özgüven algılarında ciddi değişikliklere yol açtığını bulmuşlardır. Kullanıcılar, genellikle başkalarının mükemmel bedenlerini izledikçe, kendi bedenleriyle ilgili memnuniyetsizlik duyguları geliştirir. Benzer şekilde, Cohen ve arkadaşları (2017), Facebook ve Instagram'da görünüm odaklı etkinliklerin genç kadınlarda beden imajı kaygılarıyla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışma, sosyal medyada geçirilen zamanın ve görünüm odaklı etkinliklerin, beden memnuniyetsizliği ve yeme bozukluklarıyla ilişkili olabileceğini göstermektedir.

Perloff (2014) ise, sosyal medyanın bireylerin beden algılarını şekillendiren güçlü bir araç olduğunu belirtmektedir. Özellikle fotoğraf filtreleri ve düzenleme araçları, “gerçekçi olmayan” beden standartlarının yayılmasına neden olabilmektedir. Bu da, bireylerin toplumsal normlara uyma konusunda baskı hissetmelerine yol açabilmektedir. İdeal beden anlayışının bu şekilde dayatılması, bireylerin kendilerini sürekli olarak toplumsal normlara uydurma çabası içinde hissetmelerine yol açmakta ve bu da hem fiziksel hem de psikolojik sağlık üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir.

3.1. Sosyal Medyada Beden Üzerinden Yapılan Linç ve Toplumun Kolektif Mücadelesi

Toplumsal hareketler, egemen gücü sorgulayan, genellikle belirli bir programdan bağımsız olarak gelişen ve sıkıntılı durumlara karşı kendiliğinden ortaya çıkan kolektif eylemlerdir (Aydemir, 2020:4). Bu hareketler, dayanışmanın sağladığı dinamizmle, çatışma yoluyla sistemin dayatmalarına karşı kolektif bir direniş sergiler (Melluci, 1999:85-88). Tarih boyunca, her coğrafyada haksızlığa uğradığını düşünen bireyler, ortak fikirler etrafında bir araya gelerek topluluklar oluşturmuş ve bu topluluklar, seslerini duyurmak için çeşitli eşitsizlik, adaletsizlik veya ekonomik sebeplerle protesto, miting, gösteri ve grev gibi eylemler gerçekleştirmiştir. Toplumsal hareketler, insanların seslerini duyurdıkları, değişim taleplerini ifade ettikleri ve toplumsal faaliyetlerini yürüttükleri önemli platformlardır ve sosyal, politik ve kültürel değişimlerin itici gücü olabilirler.

Yeni toplumsal hareketler, endüstriyel kapitalizmin geleneksel işçi sınıfı hareketlerinden farklı olarak, geç-kapitalizmin bilgi toplumlarında gelişen, sınıfsal çeşitliliğe dayalı hareketlerdir. Bu hareketler, belirli "değerler" etrafında toplanan ve eylemde bulunan toplumsal grupların bir araya gelmesiyle ortaya çıkar ve bu değerleri savunurlar. Örneğin, "daha yeşil bir çevre," "şiddetten arınmış bir dünya," "özel hayata saygı," ve "deney hayvanlarına özgürlük" gibi değerler, siyasi partiler veya çıkar gruplarının aksine, araçsallaştırılmadan, daha yüce bir amaç uğruna savunulur.

Yeni toplumsal hareketler, eski hareketlerden farklıdır çünkü onlar büyük ideolojilerle rehberlik edilen, yerleşik düzeni kökten değiştirmeyi hedefleyen ve lider odaklı hareketler yerine, "hemen-şimdi-burada"ya odaklanır ve öndersizdirler. Değer yönelimli talepleri, durumsal ve hızlı örgütlenmelerle anında tepki vermelerini sağlar, bu da onların geçmişte olmadığı gibi gelecekte de olmayabilecek geçici yapılar olarak ortaya çıkmalarını mümkün kılar. Ancak bu hareketlerin doğrudan sınıf çıkarlarına dayanmaması, enerjilerini örtük bir sınıfsal hoşnutsuzluk duygusundan almadıkları anlamına gelmez (Kaptanoğlu, 2013:3).

Yeni toplumsal hareketlerin bir diğer ayırt edici özelliği ise, teknolojinin sunduğu imkanları etkin bir şekilde kullanmalarıdır. Sosyal medya ve diğer dijital platformlar, bu hareketlerin örgütlenme süreçlerini hızlandırarak geniş kitlelere ulaşmalarını sağlar. Ayrıca, bu platformlar sayesinde hareketler, geleneksel medya kanallarının kontrolünden bağımsız bir şekilde seslerini duyurabilirler. Bu dijitalleşme, hareketlerin küresel bir boyut kazanmasına olanak tanırken, aynı zamanda bireylerin yerel sorunlara küresel bir dayanışma çerçevesinde yaklaşmalarını teşvik eder.

3.1.1. Beden Olumlama Hareketi: İdeal Beden Algısına Karşı Bir Direniş

Beden olumlama hareketi, bireylerin bedenleriyle barışık olmalarını ve bedenlerini kabul etmelerini teşvik eden, sosyal medya aracılığıyla geniş bir kitleye ulaşan bir harekettir. Bu hareket, toplumda dayatılan beden ölçüleri ve normlarına meydan okuyarak, her bedenin değerli olduğunu savunur. Tarih boyunca ideal beden dayatmalarına karşı duran bu hareket, sosyal medyanın sağladığı olanaklarla alternatif görüşlerin yayılmasına ve bireylerin bedenlerini eleştirel bir gözle değil, sevgiyle kabul etmelerine zemin hazırlar (Pınarbaşı, 2018:87).

Beden olumlama hareketi, geleneksel medyada kendine yeterince yer bulamayan ya da olumsuz temsil edilen bireylerin, bedenlerini olduğu gibi kabul etmelerine yönelik olumlu bir bakış açısı sunar. Hareket, toplumsal baskılar ve medya tarafından yaratılan "mükemmel" beden

ideallerine karşı durarak, her beden tipini ve görünüşünü kucaklar. Bu sayede, bireylerin sosyal normlara uyma zorunluluğunu reddeder ve bedenlerini eleştiri yerine sevgiyle kabul etmelerini teşvik eder.

Beden olumlama hareketi, ilk olarak 1996 yılında Connie Sobczak ve Alizabeth Scott tarafından geliştirilmiştir. Hareketin kökeni, AIDS organizasyonlarında HIV virüsü taşıyan bedenleri desteklemek amacıyla ortaya çıkan "body positive" kavramına dayanmaktadır. Ancak, bu kavram zamanla bireylerin bedenleriyle barışık bir ilişki kurmalarını teşvik eden bir anlama evrilmiştir. Sobczak, hareketi, insanların bedenlerinden daha önemli şeylere değer verdikleri bir dünya yaratmak amacıyla başlattıklarını belirtirken, Scott, insanların bedenlerine olan nefretlerini bırakmalarını sağlamak ve onların yaşam gayelerini değerli kılmak için çabaladıklarını ifade etmiştir. Bu bağlamda, Beden Olumlama Hareketi, bedenleri mükemmelleştirmek için harcanan enerjinin, dünyayı daha güzel bir yer haline getirmek için kullanılmasını savunur (Erdem, 2018).

Türkiye'de beden olumlama hareketi kapsamında sosyal medyada oluşturulan profiller, bireylere motivasyon sağlamak ve bedenlerinin toplumda kanıksatılan normların dışında olmadığını vurgulamak amacıyla önemli bir rol oynamaktadır. Özellikle Instagram'da faaliyet gösteren @beden_olumlama ve @kendini_sevme_projesi gibi sayfalar, takipçilerine bedenlerini sadece fiziksel görünüşleriyle değil, sahip oldukları bedenle birlikte sevmeleri gerektiğini hatırlatır. Bu sayfalar, toplumun dayattığı ideal beden algılarından daha fazlasına sahip olduklarını belirterek, bireylerin kendilerini kabul etmelerini ve sevmelerini teşvik eden paylaşımlar yapmaktadır.

3.1.2. Beden Aşışılanmasına Karşı Hashtag Aktivizminin Kullanımı

Sosyal medya uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte, insanlar dünya çapındaki gelişmeleri anında öğrenebilmektedir. Bilgi sağlama ve bu bilgiye erişim biçim ve işlev açısından dönüşüme uğramıştır. Akıllı mobil cihazlarla sosyal medya uygulamalarına kolayca erişim sağlanarak her yerden hızlı bilgi akışı mümkündür. Özellikle metin tabanlı bir platform olan X (eski adıyla Twitter), bireylerin ve toplulukların dünya olayları hakkında düşüncelerini paylaşabileceği bir alan sunar. Bu platformda, belirli bir konu hakkında görüşlerini dile getiren kullanıcılar, Tweet atarak gündem oluşturabilir. Hashtag kullanımı, bu gündemi oluşturan kişilerin birbirini bulmasını ve paylaşılan içeriklerin kolayca sıralanmasını sağlar. 2007 yılında X'de geliştirilen hashtag, başlangıçta paylaşımların organize edilmesine yardımcı olmak amacıyla tasarlanmış olsa da zamanla içeriğe duygu ve düşünce eklemek için de kullanılarak

diğer sosyal medya platformlarında da kullanılmaya başlamıştır. Hashtag'ler, paylaşılan içeriği bir başlık altında toplayarak toplumsal etki yaratmayı hedefleyen, genellikle birleşik yazılmış kelimelerden oluşur ve başında "#" işareti bulunur. Bu sayede, aynı bakış açısına sahip kullanıcıların birbirini bulması ve gündem oluşturulması mümkün hale gelir. Hashtag'ler, içeriklerin yayılmasını ve toplumsal mesajların iletilmesini kolaylaştıran güçlü araçlar haline gelmiştir (Chen, Pain & Barner, 2018:199).

Çalışma kapsamında hashtag akımları incelendiğinde, kullanıcıların X, Instagram, Tiktok gibi platformlarda seslerini duyurmak ve farkındalık yaratmak istedikleri konuların başında beden olumlama hareketinin geldiği gözlemlenmiştir. Bu hareket kapsamında, kullanıcılar, toplumsal normların dayattığı "ideal beden" ölçüleri dışında kalan bireylerin vücut hatlarını gizlemesi gerektiği yönündeki yaygın görüşe karşı çıkmaktadırlar. Hashtag'ler aracılığıyla, bedenlerin olduğu gibi kabul edilmesi gerektiğini savunarak, toplumun dayattığı kalıplara meydan okumakta ve bu konuda farkındalık oluşturmaktadırlar. Bu konuda yapılan akımlardan biri #everybodyisabeachbody (#herbedenplajbedenidir) akımıdır (Duong ve Kuschezki, 2022). Bu hashtag ile paylaşılmış 27,100 içerik bulunmaktadır. Bu içerikler fotoğraf olabileceği gibi "Reels" olarak da paylaşılabilmektedir. Her bedende güzel olduklarını ve sahilde sadece ince ve uzun bacaklı vücut ölçülerine sahip kişilerin değil her bedende insanın var olabileceğini savunmaktadırlar. Bu tür akımlar, örneğin #everybodyisabikinibody (#herbedenbikinibedenidir), #everybodyisagoodbody (#tümbedenlergüzeldir) ve #bodypositive (#bedenolumlama), toplum ve medya tarafından dayatılan ideal beden kalıplarına karşı durmayı amaçlamaktadır (Duong ve Kuschezki, 2022). Bu hareketler, bedenleri konusunda olumsuz duygulara sahip kişilere destek olmayı ve her bedeni olduğu gibi kabul etmenin önemini vurgulamaktadır.

4. İdeal Beden Algısı Kapsamında Sosyal Medyada Linç Kültürü Üzerine Araştırma

4.1. Araştırmanın Konusu

Web teknolojilerindeki ilerlemeler, sosyal medya ağlarının geniş bir kullanıcı yelpazesine hitap etmesini sağlamıştır. Bu platformlarda artan psikolojik şiddet vakaları, 'linç kültürü' terimini gündeme getirmiştir. Bu tür şiddet, nefret söylemi, ayrımcılık ve dışlama gibi olumsuz davranışlara zemin hazırlamaktadır. Sosyal medya kullanıcıları arasında sıkça rastlanan linç girişimlerinin çoğu, bireylerin fiziksel görünümünü hedef almaktadır. Bu araştırma, sosyal ağlarda kullanıcıların diğer bireylerin bedenlerine yönelik linç girişimlerini ele almaktadır.

4.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Toplum genelinde yerleşmiş ideal beden algısı, kullanıcıların diğer bireylerin bedenlerine yönelik linç söylemlerini şekillendirmektedir. Sosyal medya kullanıcılarının beden algısı, tarih boyunca kitle iletişim araçlarıyla zihinlere empoze edilen 'ideal beden' düşüncesinden etkilenmektedir. Bu ideal beden anlayışına uymayan bireylere karşı toplumsal linç girişimleri, sosyal medyada sembolik linç olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, sosyal medyada ideal beden algısının linç söylemlerini nasıl şekillendirdiğini ve bu algının sosyal medyaya nasıl yansıdığını ortaya koymaktır. Sosyal medya platformlarında yayılan linç kültürünün toplum üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın önemi ise, toplumsal farkındalığı artırarak kitle iletişim araçlarının ideal beden algısını daha sağlıklı ve kapsayıcı bir şekilde yeniden şekillendirmesine katkı sağlamaktır.

4.3. Araştırma Soruları

Araştırma, sosyal medyada beden üzerinden yapılan linç girişimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle, toplumun genelinde "ideal" beden algısına uyum sağlama ve bu ölçülere sahip olma beklentisi öne çıkmaktadır. Sosyal medya kullanıcıları, kişilerin bedenleri hakkında söz sahibi olduklarını düşünerek, "ideal" beden standartlarına uymadıkları için onları suçlamaktadırlar.

Araştırma soruları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Sosyal medyanın giderek yaygınlaşmasıyla birlikte, kontrolsüz ve denetimsiz yapısı linç söylemlerine zemin hazırlamakta mıdır?
2. İdeal beden ölçülerine sahip olmayan kişiler, toplumun geri kalanları tarafından linç girişimlerine maruz bırakılmakta mıdır?
3. İdeal beden ölçülerine sahip olmayan kişiler, hangi yargılarla linç edilmektedir?

4.4. Araştırma Yöntem ve Analizi

Çalışmada linç türleri ve beden algısı konuları ele alınmış, bu alanlarda mevcut literatür taraması yapılmış ve elde edilen bulgular betimsel analiz yöntemiyle yorumlanmıştır. Sosyal medya ağları taranarak, beden algısı üzerinden nefret söylemi ve linç kültürüne örnek teşkil edebilecek içerikler ve paylaşımlar incelenmiştir.

Çalışmada analiz edilen içerikler görsel paylaşımın yoğun olduğu TikTok, Instagram ve YouTube gibi platformlardan seçilmiştir, çünkü bu uygulamalarda kullanıcılar beden algısı ve linç kültürü üzerine daha fazla görsel paylaşımlar yapmaktadır. Ancak, olayların sosyal medyada yayılma ve gündem oluşturma potansiyeli nedeniyle, X gibi diğer sosyal medya platformlarının da rolü göz önünde bulundurulmuştur.

4.5. Araştırma Cetvelinin Oluşturulması

Araştırma kapsamında, sosyal medya fenomenlerinin linçe maruz kaldığı fotoğraf veya video tabanlı içerikler incelenmiş ve bedenlerine yönelik linç söylemleri kategorilere ayrılmıştır. Veri oluşturmak amacıyla kullanılacak kodlamalar aşağıdaki gibidir:

I. Yaşam biçimlerine ve tercihlerine yönelik yapılan linç söylemleri

1. Giyim tercihleri kapsamında yapılan linç söylemleri
2. Aktivite tercihleri kapsamında yapılan linç söylemleri
3. Yeme-içme tercihleri kapsamında yapılan linç söylemleri
4. Beden olumlama içerikli paylaşımlara yapılan linç söylemleri

II. Bedene yönelik yapılan linç söylemleri

1. Beden ölçüsüne yönelik yapılan linç söylemleri
2. Cilde yönelik yapılan linç söylemleri
3. Vücut kıllarına yapılan linç söylemleri

Bu kodlama cetveli, fenomenlerin sosyal medya üzerindeki linç süreçlerini analiz etmek ve beden algısı üzerinden oluşan linç söylemlerinin çeşitli boyutlarını anlamak için kullanılacaktır.

4.6. Araştırma Verilerinin Toplanması

Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi metodu kullanılmıştır. Literatür taraması sonucunda elde edilen veriler, içerik analizi ve betimsel analiz yöntemiyle yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler, 2020-2023 yılları arasında sosyal medya fenomenlerinin sosyal medya hesaplarından derlenmiştir.

Örneklem belirleme aşamasında, sosyal medyada görsel paylaşımların yoğun olduğu hesaplar incelenmiş ve linç söylemlerine maruz kalan makro ve mikro fenomenlerin hesapları öne çıkartılmıştır. Hesapların seçilme gerekçeleri şu kriterlere dayandırılmıştır:

Takipçi Sayısı: Geniş bir kitleye hitap eden hesaplar tercih edilmiştir.

Paylaşım İçeriği: Beden algısı ve yaşam tarzına ilişkin görsel içerikler sunan fenomenler belirlenmiştir.

Linç Söylemleri: Daha önce benzer söylemler nedeniyle kamuoyu oluşturan hesaplar incelenmiştir.

Araştırmada yukarıdaki kriterlere sahip olan sosyal medya fenomenlerinden şu isimler incelenmiştir: Asena Kızılarıslan, Ezgi İrem Katık, İsmail Uysal, Cansu Dengey, Damla Altun, Duygu Özaslan ve Aydın Gökşin. Bu fenomenlerin sosyal medya sayfalarından, bedenleri ve vücut yapılarına yönelik linç girişimleri ve hakaret içeren yorumlar örnek olarak alınmıştır.

Yorumların seçiminde ise linç söylemleri ile ilgili "şişman", "ideal beden", "giyinme tarzı", "kilo" gibi anahtar kelimelerle filtreleme yapılmış ve bu filtrelemeler sonucunda çıkan yorumlar analiz edilmiştir.

4.7. Araştırmanın Sınırlılığı

Bu araştırmada sosyal medya fenomenlerinin seçilmesinin nedeni, televizyon ünlülerinin genellikle kabul edilmiş toplumsal beden standartlarına göre ekran yüzü olmalarıdır. Buna karşın, sosyal medya fenomenleri, ekran yüzü olmasalar da kendilerine ait bir hayran kitlesi oluşturmuş ve toplumsal beden normlarına meydan okuyabilen kişilerdir. Bu bağlamda, sosyal medya fenomenlerinin bedenlerine yönelik linç girişimlerini ve eleştirileri incelemek, toplumsal beden algısı ve sosyal medya dinamiklerini anlamak açısından önemlidir. Bunun yanında ünlü olmayan ve bu tarz linçlere maruz kalan pek çok kişi vardır. Bu nedenle araştırma sadece seçili kişilerin maruz kaldığı linçlerin yorumlanması ile sınırlıdır.

4.8. Analiz ve Bulgular

4.8.1. Yaşam Biçimlerine ve Tercihlerine Yönelik Yapılan Linç Söylemleri

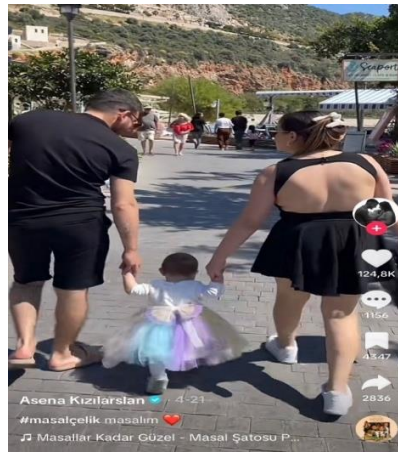
4.8.1.1. Giyim Tercihleri Kapsamında Yapılan Linç Söylemleri

"İdeal beden" kavramı bağlamında, belirli kıyafetleri giymeye uygunluk üzerine yapılan linç söylemleri öne çıkmaktadır. Bu söylemler genellikle, tercih edilen kıyafetin kişinin vücut yapısına uygun olmadığı, kişinin bedenine uygun şekilde giyinmesi gerektiği ve yalnızca bedenine uygun kıyafetler giymesi durumunda güzel ve şık olabileceği yönündedir. Özellikle kısa elbiseler, mayo ve bikini gibi vücudu daha fazla sergileyen kıyafetlerin giymemesi gerektiği, bu kıyafetlerin kilolu bireylere yakışmadığı vurgulanmaktadır.

4.8.1.1.1. Giyim Tercihinden Dolayı Lince Uğrayan Asena Kızılarslan Örneği

Asena Kızılarslan, TikTok, Instagram ve YouTube'da içerik üreten popüler bir sosyal medya fenomenidir. TikTok'ta 3,6 milyon, Instagram'da ise 440 bin takipçisi vardır. Paylaşımlarında dans, makyaj, güzellik merkezi aktiviteleri ve günlük hayatına dair videolar sunmaktadır. Ayrıca, kızı Masal ve eşi Veysel Çelik ile çektiği videolar ve kendi markası "Asena Kızılarslan Kozmetik" hakkında içerikler üretmektedir. Sosyal medya platformlarında karşılaştığı linç olayları, beden olumlama ve ideal beden algısı açısından önemli bir örnek oluşturmaktadır (Asena Kızılarslan Çelik, 2023).

Şekil 1. Asena Kızılarslan'ın 21 Nisan 2023 tarihinde TikTok üzerinden yaptığı video içerik paylaşımı görseli

Kaynak: https://www.tiktok.com/@asenakizilarlancelik/video/7224469622328790278?_r=1&_t=8d4jrZY5vBV

Asena Kızılarslan, TikTok'ta eşi ve kızıyla tatile gittikleri sırada kızlarının elinden tutup yürüttükleri bir video paylaşmıştır. Bu içeriğe gelen 1.156 yorumdan 145'i, Kızılarslan'ın kilosu ve giyim tercihiyle yönelik linç söylemleri içermektedir. Bu linç söylemleri Şekil 2'de aktarılmıştır (Asena Kızılarslan Çelik, t.y).

Şekil 2. Asena Kızıarslan'a 21 Nisan 2023 tarihinde TikTok üzerinden paylaşmış olduğu video içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: https://www.tiktok.com/@asenakizilarslancelik/video/7224469622328790278?_r=1&_t=8d4jrZY5vBV

Asena Kızıarslan, Instagram (Asena Kızıarslan, t.y) uygulaması üzerinden de aynı paylaşımları yapmış ve aynı şekilde linç uğramıştır. Paylaşılan içeriğine gelen 1.789 yorumdan 316 tanesi sahip olduğu kilosu öne sürülerek giyim tercihindan dolayı linç söylemi içermektedir. Gerçekleştirilen linç söylemleri Şekil 3'de aktarılmıştır (Asena Kızıarslan, 2023).

Şekil 3. Asena Kızıarslan'ın 21 Nisan 2023 tarihinde Instagram üzerinden paylaşmış olduğu video içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: <https://www.instagram.com/reel/CrTf9nzo871/?igsh=OG01dHBpb2szMG14>

Asena Kızıarslan'ın takipçileri, giydiği elbiseleri vücut yapısına uygun bulmamış ve kiloları nedeniyle eleştirmiştir. Takipçileri, Kızıarslan'ın sırtının kalın olduğunu ve elbisenin ona uygun olmadığını iddia ederken, eşinin ondan daha zayıf olduğunu öne sürmüşlerdir. Ayrıca,

Kızıllarslan'ın bebek sahibi olmadan önceki kilosuna dönmesi gerektiği ve kilosunu belli etmeyecek şekilde giyinmesi gerektiği konusunda uyarılarda bulunmuşlardır. Kimi kullanıcılar, yapılan eleştirileri desteklemek amacıyla sadece “beğen” butonuna basarken, linç söylemlerine de destek verdiklerini göstermişlerdir. Bu örnekte olduğu gibi ideal bedene sahip olunmadığı düşünülen pek çok kişi kıyafetleri yüzünden linçe maruz kalmaktadır. Tiggemann ve Slater (2014)'ın da altını çizdiği gibi sosyal medyada bedenle ilgili yapılan paylaşımlar, genellikle belli bir güzellik idealini öne çıkararak bireylerin öz algılarını etkileyebilmektedir. Platformlarda sürekli olarak "ideal" beden ölçülerinin sergilenmesi, bireyleri bu standartlara uyum sağlamak için yoğun bir çaba harcamaya yöneltebilmektedir. Bunun sonucunda, bu normlara uymayan ya da uymakta "başarısız" olarak görülen bireyler, dışlanma veya linç kültürüne maruz kalma riskiyle karşı karşıya kalabilmektedir.

4.8.1.2. Aktivite Tercihleri Kapsamında Yapılan Linç Söylemleri

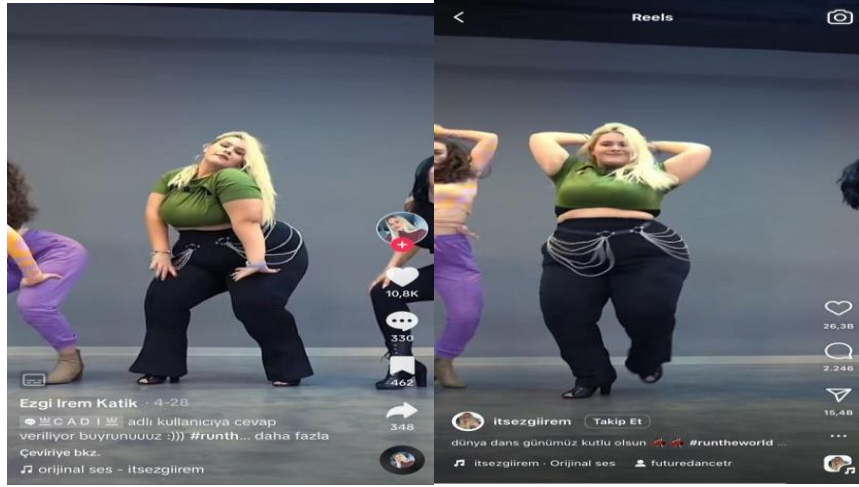
Linç söylemleri, spor yapmanın veya dans etmenin yalnızca ince bedenlere özgü olduğu, kişinin ancak zayıf olduğunda spor yapabileceği ve daha ince bir bedene sahip olduğunda daha estetik dans edebileceği yönündeki eleştirileri içermektedir.

4.8.1.2.1. Aktivite Tercihinden Dolayı Lince Uğrayan Ezgi İrem Katık

22 yaşındaki Ezgi İrem Katık, sosyal medya uygulamalarında “itsezziirem” kullanıcı ismiyle aktif olarak içerik üretmektedir. TikTok, Instagram ve YouTube platformlarında makyaj, giyim ve kişisel bakım konularında içerikler paylaşmakta, ayrıca birçok marka ile iş birliği yaparak deneyimlediği ürünleri takipçilerine aktarmaktadır. TikTok'ta 550 bine yakın takipçisi bulunan Katık, makyaj önerileri ve büyük beden giyim tavsiyeleri sunmanın yanı sıra hobi olarak dans içeriklerine de yer vermektedir (Ezgi İrem Katık, t.y).

Ezgi İrem Katık, hobi olarak dans etmekte ve dans okuluna gitmektedir. Deneyimlerini kayda alarak takipçileriyle paylaşmaktadır. Ancak, sahip olduğu kiloları nedeniyle dans etmemesi gerektiği ve dansın daha ince bedenlere yakıştığı iddia edilerek paylaşımlarına yönelik eleştiriler almaktadır. Bu sebeple, tercih ettiği aktivite dolayısıyla linç söylemlerine maruz kalmaktadır.

Şekil 4 ve 5: Ezgi İrem Katık'ın 28 Nisan 2023 tarihinde Tiktok üzerinden (sağda) ve 29 Nisan 2023 tarihinde Instagram (Solda) üzerinden yayınladığı video içerik

Kaynak: <https://www.instagram.com/reel/CrnXZ8Ctp5q/?igsh=NWd3dnpkandmZDZ1>

Kaynak: <https://www.tiktok.com/@itsezgiirem/video/7227171272223100166>

Paylaşılan içeriğe gelen yorumlarda sahip olduğu kilosu öne sürülerek tercih ettiği aktiviteden dolayı linç söylemi içermektedir. Gerçekleştirilen linç söylemleri Şekil 6'da aktarılmıştır (Ezgi İrem Katık, 2020).

Şekil 6. Ezgi İrem Katık'ın 28 Nisan 2023 Tarihinde TikTok Üzerinden 29 Nisan 2023 Tarihinde Instagram Üzerinden Paylaşmış Olduğu Video İçeriğe Yapılan Linç Söylemleri

Kaynak: <https://www.instagram.com/reel/CrnXZ8Ctp5q/?igsh=NWd3dnpkandmZDZ1>

Kaynak: <https://www.tiktok.com/@itsezgiirem/video/7227171272223100166>

Ezgi İrem Katık, dans etmeyi hobi olarak tercih ettiği için takipçileri tarafından kiloları öne sürülerek eleştirilmiştir. Dans etmek için bedeninin uygun olmadığı ve daha zayıf bir bedene sahip olması gerektiği iddia edilmiştir. Takipçileri, Katık'ın dansının özgüvenle ilgili olmadığını, obezitenin normalleştirilmemesi gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca, dans ederken yaptığı hareketlerin deprem etkisi yarattığı ve kilosu nedeniyle arkadaşlarını kadraj dışında bıraktığı gibi aşağılayıcı yorumlarda bulunmuşlardır. Bu örnekte de görüldüğü gibi seçilen hobi üzerinden bile kişiler bedenleri üzerinden lince uğrayabilmektedir. İnce, uzun, doğal ve estetik bir görünüme sahip beden anlayışı, ideal beden olarak tanımlanmakta ve toplumun baskısıyla bireylerin arzuladığı bir hedef haline gelmektedir. Bu ideal beden algısı, özellikle kadınlar üzerinde yoğunlaşmakta ve toplumsal normlarla desteklenerek belirli bir güzellik standardını dayatmaktadır. İdeal bedene sahip bireyler toplum tarafından "güzel" olarak kabul edilirken, bu standardın dışında kalanlar ise "çirkin", "kilolu", "obez", "göze hitap etmeyen" gibi olumsuz sıfatlarla etiketlenmektedir. Ezgi İrem Katık'ın dans videoları, seçilen aktivite tercihleriyle ilgili değerlendirmelerin ideal beden algısının bir dayatma aracı haline geldiğini göstermiştir.

4.8.1.3. Yeme-İçme Tercihleri Kapsamında Yapılan Linç Söylemleri

Toplumun ideal beden ölçülerinin üzerinde olan kişilerin yeme-içme paylaşımları genellikle alay konusu edilmekte ve müdahalelerle karşılaşmaktadır. Bu kişilerin yedikleri veya satın aldıkları ürünlerin kalorisinin yüksek olduğuna dikkat çekilerek, bu tür gıdalar tükettikleri sürece aynı kiloda kalacakları ve asla zayıflayamayacakları yönünde olumsuz yorumlar yapılmaktadır.

4.8.1.3.1. Yeme-İçme Tercihinden Dolayı Lince Uğrayan İsmail Uysal

İsmail Uysal, sosyal medyada kilo verme sürecini paylaşan bir influencer'dır. Instagram, YouTube ve TikTok'ta spor ve beslenme süreçlerini takipçileriyle paylaşarak destek aramaktadır. Bir yıl içinde 300 kilogramdan 275 kilogram ağırlığa düşmüş ve güncel kilolarını takipçilerine bildirmektedir. 24 yaşındaki Uysal, sosyal medyada "isocankenobi" kullanıcı ismiyle yer almaktadır (İsmail Uysal, t.y).

Şekil 7. İsmail Uysal'ın 11 Mayıs 2023 tarihinde tiktok üzerinden paylaşmış olduğu video içerik görseli

Kaynak: <https://www.tiktok.com/@isocankenobi/video/7231979654637260037>

İsmail Uysal, 11 Mayıs 2023 tarihinde akşam yemeği alışverişi için markete gittiği anları videoya alarak TikTok uygulaması üzerinden yayınlamıştır. Alışveriş listesini tamamlarken satın aldığı ürünlerin videosunu konu alan içerik, 148,4 bin görüntülenme, 707 beğeni, 175 yorum almıştır. Başka kullanıcılar tarafından arşivlerinde saklamak üzere 38 kaydetme almıştır. Paylaşılan içeriğe gelen yorumlarda kilosu da öne sürülerek satın almış olduğu yiyecek ve içeceklere yönelik linç söylemleridir. Gerçekleştirilen linç söylemleri Şekil 8'de aktarılmıştır (İsmail Uysal, 2023).

Şekil 8. İsmail Uysal'ın 11 Mayıs 2023 tarihinde TikTok üzerinden paylaşmış olduğu video içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: <https://www.tiktok.com/@isocankenobi/video/7231979654637260037>

Video içindeki yiyecekler, takipçileri tarafından alay konusu olmuş ve eleştirilmiştir. Satın aldığı yiyeceklerin onu asla zayıflatmayacağı, sosyal medyada etkileşim sağlamak için insanların duygularını sömürdüğü ve kilo veremeyeceği yönünde linç söylemlerine maruz kalmıştır.

Sosyal medya platformlarında, bireyler arasında olumsuz yorumlar ve linç söylemleri hızla yayılarak, kişinin bedenine dair sürekli bir yargılama ve küçümseme atmosferi oluşturmuştur. Obeziteye dair toplumsal önyargılar ve beden algısındaki "ideal" standartların baskısı, içerik üreticisinin üzerinde ağır bir psikolojik yük oluşturmakta ve bu durum sosyal medyada hızla yayılan linç kampanyalarıyla daha da derinleşmektedir.

Bu tür eleştiriler, yalnızca görsel içeriklere dayalı olmakla kalmamakta, aynı zamanda bireylerin kilo verme süreçlerini sürekli sorgulama eğilimindedir. Yeme-içme alışkanlıklarına dair sosyal medyada yapılan bu tür linç söylemleri, sadece fiziksel görünüşü hedef almamakta, aynı zamanda kişinin yaşam tarzını, seçimlerini ve hatta duygusal durumunu da sorgulamaktadır. Özellikle kilo verme sürecini ya da günlük rutinlerini paylaşan sosyal medya kullanıcıları, toplumsal baskılara karşı savunmasız hale gelmektedir. "Kilo veremeyeceği" yönündeki eleştiriler, sadece bireyin fiziksel sağlığını değil, aynı zamanda ruhsal sağlığını da tehdit etmektedir.

Toplumda, "ideal beden" anlayışının egemenliği, sosyal medyada bu tür linç söylemleriyle pekişmektedir. Bu, obeziteyi sadece bir sağlık sorunu olarak değil, aynı zamanda bir "toplumsal kusur" olarak etiketlemeye yol açmakta ve aynı zamanda İsmail Uysal'a yapılan paylaşımlarda görüldüğü gibi günlük rutinlerindeki alışveriş, yeme-içme gibi her davranışı ona layık görmemekte ve aşağılamaktadır. Bu tür sosyal medya platformlarındaki linç söylemleri, obeziteye karşı önyargıları beslerken, aynı zamanda kişilerin bedenlerine yönelik toksik bir kültürün yayılmasına da zemin hazırlama potansiyeli taşımaktadır.

4.8.1.4. Beden Olumlama İçerikli Paylaşımlara Yapılan Linç Söylemleri

Sosyal medya kullanıcıları, bedenleriyle barışık olduklarını vurgulamak ve gelen yorumları ciddiye almadıklarını göstermek amacıyla filtresiz ve üzerinde oynanmamış görüntülerini paylaşabilirler. Ancak bu içerikler, takipçileri tarafından itici bulunmakta ve olumsuz yorumlara maruz kalmaktadırlar. Kilonun özgüvenle bir ilgisi olmadığı, sağlıklı bir beden olmadığı ve paylaşımların insanları yanlış yönlendirebileceği yönündeki linç söylemlerini içermektedir.

4.8.1.4.1. Beden Olumlama Paylaşımlarından Dolayı Lince Uğrayan Cansu Dengey

34 yaşındaki Dengey, sosyal medyaya 2016 yılında içerik üretmeye başlamış ve makyaj, giyim, gezi ve yaşam temalı içerikler paylaşmaktadır. İçerikleri, takipçilerinden gelen soruları yanıtladığı videolar ve alanında uzman kişilerle yaptığı söyleşilerden oluşmaktadır (Cansu Dengey, t.y).

Cansu Dengey, sahip olduğu kilolar nedeniyle toplumun "ideal" beden algısında yer almadığını ve bu algının psikolojik baskısını fark ederek takipçilerini bilgilendirmeye çalışmaktadır. Kendi değerlerini kilolarıyla eşdeğer tutmamalarını savunan içerikler üretmektedir. Ancak, paylaştığı motivasyon ve destek içerikleri bazı takipçiler tarafından samimi bulunmamaktadır. Markalarla yaptığı iş birlikleri ve paylaşımları, bu algıyı yaratmış olarak görülmekte ve bu sebeple linç söylemlerine maruz kalmaktadır.

Şekil 9: Cansu Dengey'in 8 Nisan 2021 tarihinde Instagram üzerinden paylaşmış olduğu post içerik

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/CNagyvorAK5/?igsh=OGpjM2w2bG9veTZ3>

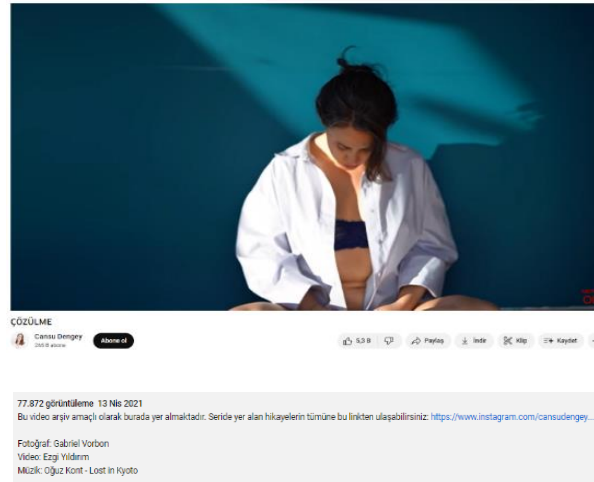
Cansu Dengey, 8 Nisan 2021 tarihinden Instagram üzerinden paylaşmış olduğu post içerik ile sosyal medyaya içerik üretmeye başladığı ilk zamanlarda kendisine gelen tepkilerden ve bu tepkiler doğrultusunda hayatının ne şekilde etkilendiğinden bahsetmiştir. Almış olduğu tepkilerin dış görünüşü ve kilolarından dolayı olduğunu, aradan uzunca zaman geçmesine rağmen bu algıların hala değişmediğini ve değişmesi gerektiğini düşündüğü bir yazıyla kendi vücudunu paylaşmıştır. Paylaşmış olduğu post içerik, takipçileri tarafından 51.652 beğeni almıştır. Yorumlara kısıtlama yapıldığından yorum sayısı tespit edilememiştir. Kısıtlanan yorumlar içerisinde tespit edilen ve gerçekleştirilen linç söylemleri Şekil 10'da aktarılmıştır (Cansu Dengey, 2021).

Şekil 10. Cansu Dengey'in 8 Nisan 2021 tarihinde Instagram üzerinde paylaşmış olduğu içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/CNagyvorAK5/?igsh=OGpjM2w2bG9veTZ3>

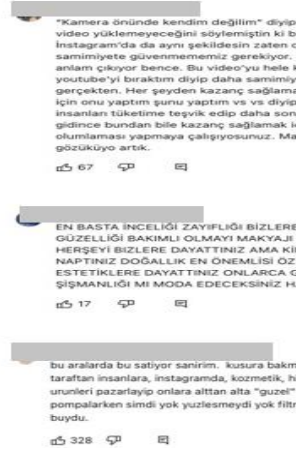
Şekil 11. Cansu Dengey'in 13 Nisan 2021 tarihinde YouTube üzerinden paylaşmış olduğu video içerik

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=4Og4Sl67Idw>

Cansu Dengey, 13 Nisan 2021 tarihinde YouTube platformunda "ÇÖZÜLME" başlıklı bir video içeriği yayımlamıştır. Bu videoda, bedenini kabullenme ve barışma sürecini ele alarak, bedenimiz nedeniyle kendimizi kötü hissettiğimiz anların geçici olduğunu, bu duyguların kısır bir döngü içerisinde gidip geldiğini ve hiçbir şeyin kalıcı olmadığını vurgulamaktadır. Söz konusu video, 77.872 kez görüntülenmiş ve 336 yorum almıştır. Beden olumlama kapsamında takipçileriyle paylaştığı bu videoya gelen 336 yorumun bir kısmı, samimi bulunmayarak eleştirel ve linç niteliğindeki söylemleri içermektedir. Bu yorumlar, Şekil 12'de gösterilmiştir (Cansu Dengey, 2021).

Şekil 12. Cansu Dengey'in 21 Nisan 2021 tarihinde YouTube üzerinde paylaşmış olduğu içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=4Og4Sl67Idw>

Sosyal medya fenomenleri, beden olumlama hareketini destekleyerek vücutlarının ideal olması gerekmediğini vurgulamaktadır. Ancak, uzun zamandır ince bedenlerini sergileyen fenomenler, beden olumlama hareketine geçişleri nedeniyle ağır eleştirilerle karşılaşmıştır. Takipçiler, bu fenomenlerin samimiyetsiz olduğunu ve beden algısı ile oynadıklarını iddia ederek, paylaşımlarını bu yönde eleştirmişlerdir. Fenomenlerin bedenlerine yönelik tutumlarını isyan olarak değerlendiren kullanıcılar, paylaşımlarının samimiyetsiz olduğunu öne sürmüşlerdir. Ayrıca, bazı kullanıcılar yorumları desteklemek amacıyla sadece "beğen" butonuna basarak linç söylemlerine dolaylı destek vermektedir. Beden olumlama hareketi, kullanıcıların toplumsal normların dayattığı "ideal beden" ölçülerinin dışında kalan bireylerin vücut hatlarını gizleme zorunluluğuna karşı çıkmalarını savunmaktadır. Beden tür hareketler, linç söylemlerine karşı bir direnç oluşturmakta ve bireylerin kendilerini daha rahat ifade edebilmelerine olanak tanımaktadır. Bu hareketlerin sosyal medyada yayılması, bireylerin farklılıklarını kabul etmelerine katkı sağlamaktadır. Hashtag'ler aracılığıyla, bedenlerin olduğu gibi kabul edilmesi gerektiğini vurgulayarak toplumun dayattığı kalıplara meydan okumakta ve bu konuda farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Fakat fenomenler tarafından bu amaçla yapılan paylaşımlar dahi linçlenmekte ve bu konuda gerçekçi davranmamakla suçlanmaktadır. Bu durum da aslında ideal beden algısının toplum tarafından nasıl içselleştirildiğini ve bunun dışında kalan her şeye direnç gösterdiğini göstermektedir.

4.8.2. Bedene Yönelik Yapılan Linç Söylemleri

4.8.2.1. Beden Ölçüsüne Yönelik Yapılan Linç Söylemleri

“İdeal beden” olarak tanımlanan ölçülerin üstünde olan bireylerin vücutlarına yapılan yorumlarda, genellikle bacaklar "kalın" olarak tanımlanmakta; basen bölgesi "geniş" ve göbek ise "göbekli" olarak vurgulanmaktadır. Bu yorumlar, "göbeğin var," "bacakların kalın" gibi ifadelerle kendini göstermektedir ve bu bireyler bu yönlerden sürekli olumsuz yorumlarla karşılaşmaktadır.

4.8.2.1.1. Beden Ölçüsünden Dolayı Lince Uğrayan Damla Altun

Damla Altun, 29 yaşında bir sosyal medya fenomeni olup, YouTube'da güzellik, bakım, dekorasyon, ev turu ve mukbang gibi çeşitli içerikler üreten bir vloggerdir. Aynı zamanda Instagram'da ve TikTok'da da oldukça popülerdir (Damla Altun, t.y). Altun, sosyal medyada paylaştığı video ve fotoğraflarla bazı takipçilerinden beğeni toplarken, bazıları tarafından sadece bedeninin beğenmedikleri için hakarete maruz kalabilmektedir

Şekil 13. Damla Altun'un 10 Eylül 2020 tarihinde Instagram üzerinden paylaşmış olduğu post içerik ve içerik açıklaması

Kaynak: <https://www.instagram.com/p/CE9l3LGDL6S/?igsh=MXI5ZXFmdno5Nmg2NQ==>

Damla Altun, 10 Eylül 2020 tarihinde Instagram üzerinden "donuk ama şıkım" açıklamasıyla paylaştığı fotoğrafla 135.093 beğeni almıştır. Ancak, fotoğrafı "ideal" beden kapsamında değerlendirilmeyerek, beden ölçüleri nedeniyle takipçileri tarafından linç edilmiştir. Yorumlara kısıtlama getirildiğinden dolayı toplam yorum sayısı bilinmemekle birlikte, tespit edilen 65

yorum içerisinde bedenine yönelik linç söylemleri yer almıştır. Bu söylemler, Şekil 14'te aktarılmıştır (Damla Altun, 2020).

Şekil 14. Damla Altun'un 10 Eylül 2020 tarihinde Instagram üzerinden paylaşmış olduğu post içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: <https://www.instagram.com/damlaaltun/?g=5>

Damla Altun, toplumun idealize ettiği standart beden algılarının dışında kaldığı için paylaşımlarının içeriğinden bağımsız olarak bazı takipçileri tarafından samimi ve içten bulunsa da bir kısmı bedeni üzerinden ağır eleştiriler yöneltmekte ve psikolojik şiddet uygulamaktadır. Bazı yorumlarda yüz güzelliğine sahip olduğu fakat beden ölçülerinin toplumun idealize ettiği standartlara uymadığı hakaret edilerek belirtilmiş, Altun'un takipçileri tarafından lince maruz kalmasına yol açmıştır. Paylaştığı post içerik, sahip olduğu kilo nedeniyle bu eleştirilerin hedefi olmuştur. Yeni iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesiyle birlikte medya teknolojilerinin sunduğu ideal beden imajı, sosyal medya aracılığıyla daha da etkili hale gelmiştir. Sosyal medya kullanıcıları, paylaştıkları içeriklerle "ideal", "standart" ve "kabul edilebilir" beden ölçüsünü sürekli olarak empoze etmekte ve buna yönelik düşünceleri pekiştirmektedir. Bu durum, bireylerin kendi bedenlerini sosyal medyada sunulan idealize edilmiş bedenlerle karşılaştırmasına ve bu ideallere ulaşmak için çaba göstermesine neden olmaktadır. Bireylerin kendi bedeniyle barışık olup paylaşımında bulunduğu dahi gelen olumsuz yorumlar, kişilerin daha önce düşünmediği kendilerine yönelik olumsuz fikirlerin oluşmasına ve mutsuz olmasına sebebiyet vermektedir. Bu olumsuz yorumlar ve linç kültürü, sosyal medyanın bazen destekleyici bir platform olmaktan çok, şiddetli bir yargılama alanına dönüşmesine neden olmaktadır. Kendi hayatlarına dair paylaşımlar yapan içerik üreticilerinin, hem bedensel hem

de duygusal olarak bu sürecin baskısını hissetmeleri, sosyal medyanın yaratmış olduğu "mükemmeliyet" kültürüne karşı çıkmayı zorlaştırmaktadır.

4.8.2.2. Cilt Yapısına Yönelik Yapılan Linç Söylemleri

Özellikle kadınların en çok maruz kaldığı bedene yönelik linçlerden biridir. Portakal kabuğu görünümü ve kilo alıp verme sürecinde oluşan çatlaklar, özellikle arka baldır, üst ve iç bacak bölgelerinde kendini göstermektedir. Takipçiler, bu durumu estetik olmayan bir görüntü olarak değerlendirip, içerik üreticilerine yönelik eleştirilerde bulunarak linç söylemlerinde bulunmaktadır.

4.8.2.2.1. Cilt Yapısından Dolayı Lince Uğrayan Duygu Özaslan

Duygu Özaslan, sosyal medya kariyerinde makyaj, cilt bakım ve giyim alanlarında içerik üreterek takipçileriyle paylaşımda bulunmaktadır (Duygu Özaslan Mutaft, t.y).

Ancak, kişisel fotoğraflarını düzenlediği ve olduğundan daha ince görüldüğü yönündeki iddialar, takipçileri tarafından tepkiyle karşılanmasına neden olmuştur. Bu durum, onun sosyal medyada aldığı eleştirilerin odak noktalarından biri haline gelmiştir.

Duygu Özaslan, genel olarak ideal kabul edilen beden ölçülerine sahip olsa da dönemsel olarak kilo aldığı iddiaları ve vücudunda oluşan selülit ile çatlaklar nedeniyle takipçileri tarafından eleştirilmektedir. Paylaştığı fotoğraflarda bu izleri gizlemek amacıyla düzenlemeler yaptığı fark edildiğinde, takipçileri tarafından yoğun eleştiri ve linç söylemlerine maruz kalmaktadır. Bu durum, sosyal medyada onun vücut yapısıyla ilgili olumsuz yorumların artmasına ve tepki çekmesine yol açmaktadır.

Şekil 15. Duygu Özaslan'ın 30 Haziran 2020 tarihinde Instagram üzerinden yayınlamış olduğu post içerik ve açıklaması

Kaynak: https://www.instagram.com/p/CFJ_GlypZB7/?igsh=MTlrY2hka2dhZXhudQ==

Duygu Özaslan, 30 Haziran 2020 tarihinde Instagram üzerinden kelebek emojisi kullanarak paylaştığı bir içerikte 188.136 beğeni almıştır. Yorumlara kısıtlama getirildiği için yorum sayısı bilinmemekle birlikte, paylaştığı fotoğraf ideal beden yapısından ziyade vücut yapısına yönelik eleştirilere ve linç girişimlerine sebep olmuştur. Yorumlar arasında tespit edilen linç söylemleri, Şekil 16’da yer almaktadır. Bu yorumlar, Özaslan'ın paylaşımlarında ideal vücut algısına dair aldığı eleştirilerin bir yansımasıdır (Duygu Özaslan, 2020).

Şekil 16. Duygu Özaslan'ın 30 Haziran 2020 tarihinde Instagram üzerinden paylaşmış olduğu post içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: https://www.instagram.com/p/CFJ_GlypZB7/?igsh=MTlrY2hka2dhZXhudQ==

Duygu Özasan'ın paylaşımlarına yapılan yorumlara bakıldığında ideal beden algısında beklenen unsurlardan birisi de cildin pürüzsüz olmasıdır. Özellikle kadınların vücutlarına yönelik yapılan linçlerin en yaygın olanı vücuttaki çatlaklar ve selülitlerin görünür olmasıdır. #everybodyisagoodbody ya da #herbedeniyibedendir gibi hashtagler üzerinden sosyal medyada başlayan akımlar da bu beklenti ve baskılara yönelik tepkilerin sonuçlarıdır. Özellikle yeni doğum yapan kadın ünlüler üzerinde de bu baskı çok sık görülmekte, magazin programlarında “selülit” üzerinden eleştirilen programlara çok sık rastlanmaktadır. Sosyal medya da, beden üzerinde değişiklik yapmanın yol ve yöntemlerini göstermek açısından önemli bir rol üstlenmiştir. Bu platformlar, bireylerin bedenlerini değiştirmeye yönelik sayısız içerik sunarak onları toplumsal dayatmaların etkisi altına almış ve bu normlara uyma baskısını artırmıştır.

4.8.2.3. Vücut Kıllarına Yapılan Linç Söylemleri

İdeal beden veya vücut algısı düşüncesinde, kişilerin vücutlarının pürüzsüz ve kusursuz olması beklenmektedir. Kadınlarda doğal olarak var olan kıl veya tüylerin, sosyal medya kullanıcılarının gözünde olmaması gerektiği düşünülürken, erkeklerde ise kılların varlığı olağan kabul edilse de fazlalığı, genellikle nesne veya hayvan benzetmeleri yapılarak linç söylemlerine maruz kalmaktadır. Bu tür beklentiler, sosyal medyada vücut pozitifliği hareketlerine rağmen cinsiyet ayırmaksızın hâlâ yaygın bir eleştiri kaynağı olmaktadır.

4.8.2.3.1. Vücut Kıllarından Dolayı Lince Uğrayan Aydın Gökşin

Aydın Gökşin, sosyal medyada yeme-içme temalı içeriklerle tanınan bir sosyal medya fenomenidir. Gökşin, sosyal medya hesaplarında özellikle yemek yapma videoları çekerek takipçileriyle paylaşmakta ve oldukça beğeni toplamaktadır. Sosyal medya faaliyetleriyle doktorluk mesleğini bir araya getiren Gökşin, bu iki alanda da oldukça aktif bir rol oynamaktadır (Aydın Gökşin, t.y).

Aydın Gökşin, sosyal medyada ideal beden ölçülerinin dışında bir vücuda sahip olması nedeniyle de linçe uğramakta fakat özellikle vücut kılları nedeniyle daha fazla linç söylemlerine maruz kalmaktadır. Takipçileri, tatil sezonlarında paylaştığı video ve fotoğraflarda vücudundaki kılları alay konusu yapmaktadır. Bu durum, Gökşin'in sosyal medya içeriklerinde sıkça karşılaştığı olumsuz yorumların büyük bir kısmını oluşturmaktadır.

Şekil 17. Aydın Gökşin'in 17 Aralık 2022 tarihinde Instagram (solda) ve TikTok (sağda) üzerinden paylaşmış olduğu video içerik

Kaynak: <https://www.tiktok.com/@dr.aydingoksin/video/7178149307164429573>

Kaynak: <https://www.instagram.com/dr.aydingoksin/?hl=tr>

Aydın Gökşin, 17 Aralık 2022 tarihinde TikTok ve Instagram'da eş zamanlı olarak paylaştığı "Fenomenler ve aşırı önemli sorunları" başlıklı video içerikte, sıcak su havuzunda olduğu anları paylaşarak fenomenlerin içeriklerini eleştirmiştir. Videoda, havuzda bedeninin üstü çıplak şekilde görünmektedir ve takipçileri, Gökşin'in vücut kıllarını alay konusu yaparak linç söylemlerinde bulunmuşlardır (Aydın Gökşin, 2022).

Şekil 18. Aydın Gökşin'in 17 Aralık 2022 tarihinde TikTok üzerinden paylaşmış olduğu içeriğe yapılan linç söylemleri

Kaynak: <https://www.tiktok.com/@dr.aydingoksin/video/7178149307164429573>

Aydın Gökşin'in vücut kılları hem TikTok hem de Instagram'da takipçileri tarafından alay konusu yapılmış ve linç söylemlerine neden olmuştur. Takipçiler, vücut kıllarını çeşitli hayvan benzetmeleri yaparak, kazak veya gömlek gibi giysilere gönderme yaparak eleştirmişlerdir. Ayrıca, lazer epilasyon tavsiyeleri verilmiş ve Gökşin'in vücut kıllarının kazak veya gömlek olarak görüldüğünü iddia eden yorumlarla, bu giysilerin linkini alaycı bir şekilde istemişlerdir. İnfluencerlar tarafından nasıl bir içerik sunulduğundan ziyade ideal vücut algılarına uymayan her şey eleştirilmekte ve hakarete varan yorumlar yapılmaktadır. Bu örnekte de görüldüğü üzere ideal vücut algısı sadece kadınları değil erkekleri de etkisi altına almakta ve bir baskı unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadınlar için narin, pürüzsüz ve zayıf bedenler güzel ve ideal olarak belirlenirken, erkek bedenler için ideal görüntü durumu; uzun boy, kaslı, pürüzsüz vücut ve geniş omuzlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal medyada reklamların etkisiyle "biscolata erkeği" olarak tanımlanan ideal erkek görüntüsü konuşulmaktadır. Dolayısıyla Aydın Gökşin de bu ideal erkek vücudu algısına ters düştüğü için paylaşımlarının içeriklerine

bakılmaksızın sadece görüntüsü yüzünden olumsuz eleştirilere maruz kalmaktadır. Sosyal medya üzerinde maruz kalınan linç söylemleri, bireylerin özgüven kaybı yaşamalarına ve benlik algılarında bozulmalara yol açmaktadır. Bu durum, bireylerin sosyal medyada daha az aktif olması veya paylaşımlarını kısıtlamaları ile sonuçlanabilmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Toplumun her kesiminden bireyin yer aldığı sosyal medyada, düşünceler özgürce ifade edilebilmekte ve bu durum, kullanıcıların başkalarının yayınladığı içeriklere yönelik yorumlarında denetimsizlikten faydalanarak hakaret, aşağılama ve linç söylemlerine başvurmasına yol açabilmektedir. Linç söylemlerinin hedef aldığı alanlar kişilerin dış görünüşleri, yaşam tercihleri ve fikirleri olabilmektedir. Toplum tarafından benimsenen genel düşüncenin dışında kalan bireyler, bu farklılıklarını sosyal medyada paylaştıklarında, diğer kullanıcılar tarafından linç edilmektedir. Özellikle beden algısı bağlamında, ideal olarak kabul edilen beden ölçülerine sahip olmayan kişiler, bu ideale uymadıkları gerekçesiyle eleştirilmekte ve linç edilmektedir.

Bu çalışma, sosyal medyada öne çıkan influencerlara yönelik sembolik linçler üzerinden ideal beden algısının yansımalarını analiz etmektedir. Araştırmada, nitel içerik analizi yöntemi kullanılarak influencerların paylaştıkları içerikler ve bu içeriklere gelen yorumlar incelenmiştir. Bu analiz aracılığıyla, beden algısının sosyal medya üzerinde nasıl şekillendiği ve bu algının, influencerlara yönelik eleştirilerde nasıl bir rol oynadığı ortaya konmuştur.

Çalışmanın teorik çerçevesinde linç kültürünün tanımına, türlerine ve sosyal medyadaki yansımalarına değinilmiştir. Ayrıca ideal beden kavramının tarihsel süreci ve kültürel temelleri vurgulanarak, medya ve sosyal medyanın bu algıları nasıl pekiştirdiği açıklanmıştır. Bununla birlikte, beden olumlama hareketi gibi karşı duruşların, bu kültürle mücadele etmek için sosyal medya platformlarında nasıl kullanıldığı örneklerle tartışılmıştır.

Çalışma kapsamında belirlenen kriterlere göre seçilen influencerların paylaşımları ve bu paylaşımlara gelen yorumlar incelenerek, en çok yapılan linç söylemleri incelenmiş ve “beden üzerinden yapılan linç söylemleri kategori cetveli” hazırlanmıştır. Bu cetvele örnek oluşturan influencer paylaşımları incelenmiş ve içerik analizi yapılmıştır.

Çalışmada incelenen linç postları iki kategoriye ayrılmıştır: Yaşam biçimlerine ve tercihlerine yönelik yapılan linç söylemleri ve bedene yönelik yapılan linç söylemleri. İnsanlar, giyim tercihleri, seçtikleri aktiviteler, hobileri ve yeme-içme alışkanlıkları gibi konularda, ideal beden

ölçülerine sahip olmadıkları düşünüldüğünde bu tercihlerin yanlış olduğuna dair eleştirilerle karşılaşmaktadırlar. Bu tür yorumlar, kişilerin yaşam tarzlarını sorgulayan ve bedenleri üzerinden yapılan olumsuz değerlendirmeleri içerebilmektedir. Bedene yönelik yapılan linçlerde ise, beden ölçüsünün ideal ölçülerde olmaması, cildin pürüzsüz olmaması ve vücut kılları gibi konulardaki yorumlar dikkat çekmektedir.

Araştırma bulguları, sosyal medya platformlarının bireylerin beden algısını belirleyen ve şekillendiren güçlü bir araç olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, fenomenlerin yalnızca içerik üreticileri olarak değil, aynı zamanda beden algısı konusundaki toplumsal normların birer temsilcisi haline geldiği anlaşılmaktadır. Araştırma sürecinde, sosyal medya kullanıcılarının ideal beden algısı çerçevesinde fenomenlerin beden ölçüleri, yaşam tarzı ve tercihlerine yönelik sert eleştirilerde bulunduğu, zaman zaman hakaret ve aşağılama içeren söylemler geliştirdiği tespit edilmiştir. İdeal beden normlarına uymayan bireylerin linç kültürüne maruz kalma ihtimalinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Çalışmanın bir diğer önemli sonucu ise beden olumlama hareketinin, bireylerin bedenleriyle barışmasını teşvik eden ve toplumsal ideal beden algısına karşı güçlü bir karşı duruş sergileyen bir hareket olarak ön plana çıkmasına rağmen bu tür hareketlerin dahi zaman zaman linç söylemleriyle karşılaşmasıdır. Özellikle bu hareketin sosyal medya fenomenleri tarafından benimsenmesi ve savunulması, bazen samimiyet sorgulamalarına ve eleştirilere maruz kalmalarına yol açmaktadır. Bu durum, toplumun ideal beden algısını ne kadar içselleştirdiğini ve alternatif beden algısı yaklaşımlarına karşı direnç geliştirdiğini göstermektedir.

Çalışmada sunulan örneklerde de görüldüğü gibi, sosyal medyanın kontrolsüz ve özgür yapısı, kullanıcıların her türlü düşüncüyü ifade edebilmesine olanak tanımaktadır. Bu durum, linç söylemlerinin sosyal medyada yaygın bir şekilde kendini göstermesine neden olmaktadır. Instagram ve TikTok gibi platformların sunduğu yorum kapatma veya kısıtlama özellikleri, takipçilerden gelen olumsuz yorum ve eleştirilerin önüne geçmeyi amaçlasa da bu linç söylemleri, başka kullanıcıların sayfalarında veya farklı sosyal medya platformlarında devam edebilmektedir.

Sosyal medya üzerinden linç kampanyalarının yaygınlaşması, toplumda tehlikeli bir linç kültürünün oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Bu süreçte, sürekli benzer içeriklere maruz kalan kullanıcılar, olumsuz söylemleri zamanla normalleştirerek kabul etmeye başlamakta ve tek tipleşme ile ideal bedene uygunluk beklentilerine daha fazla boyun eğmektedir. Bu, bir tür "mahalle baskısı" olarak nitelendirilebilir ve linç söylemleri, bu bağlamda

meşrulaştırılmaktadır. Birinin hakaret içeren yorumlarını gören diğer kullanıcılar, benzer şekilde davranma cesareti bulmakta ve bu linç kültürüne katılmaktadır. Özellikle sosyal medya algoritmalarının tartışmalı veya kutuplaştırıcı içerikleri öne çıkardığı gözlemlenmiştir. Bu durum, linç söylemlerinin daha fazla kişiye ulaşmasına ve yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Toplum tarafından "güzel" ve "kabul edilebilir" olarak görülen beden ve yüz özellikleri, diğer kullanıcılar üzerinde nasıl bir baskı oluşturduğu ve bu baskının hangi söylemlere yol açtığı üzerine yapılan çalışmalar toplumsal farkındalığı arttırmak ve bu durumu ortadan kaldıracak ya da azaltacak önlemler almak açısından önemlidir. Bu tür araştırmalar, güzellik algısının dayatmalarının sosyal medya üzerindeki etkilerini ve bu algının kullanıcılar arasında nasıl bir etkileşim ve baskı unsuru haline geldiğini anlamak açısından önemli katkılar sağlayabilir.

Sosyal medyada gerçekleştirilen linç söylemlerinin beden algısı üzerinden incelendiği bu çalışmada, kişilerin bedenlerine yönelik hakaret ve aşağılama içeren söylemler ele alınmıştır. İlerleyen araştırmalar, insan yüzüne yönelik güzellik algısını odak noktası olarak alabilir. Özellikle sosyal medyada yaratılan güzellik standartlarının, toplumda estetik operasyonlara yönelimi nasıl artırdığı ve bu işlemlerin (dudak büyütme, çene ve yüz hatlarını belirginleştirme, badem göz ameliyatı, küçük burun ve beyaz ten gibi) kullanıcılar üzerindeki etkileri incelenebilir.

Kaynakça

- Aloğlu, E. (2018). Sosyolojik perspektiften linç ve toplumsal şiddet sarmali. *Sosyoloji Dergisi* (38), 219-230.
- Altun, D. [@damlaaltun] (Eylül 10, 2020). *donuk ama şıkım*. [Fotoğraf]. Instagram. <https://www.instagram.com/p/CE9I3LGDL6S/?igsh=MXI5ZXFmdno5Nmg2NQ==>
- Altun, D. [@damlaaltun] (t.y.) [Instagram profili]. Instagram. Erişim Nisan 10, 2023. <https://www.instagram.com/damlaaltun/?g=5>
- Aydemir, A. (2020). *Toplumsal hareketler ve sosyal medya*. Kriter Yayınları.
- Baygöl, S. (2020). Küreselleşme ve teknoloji üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi (IJHE)*, 6 (13), ss.395-411.
- Belsey, B. (2006). *Cyberbullying: An emerging threat to the always on generation*. <http://www.cyberbullying.ca>
- Bilge, R. (2016). Sosyal medyada nefret söyleminin inşası ve nefret suçlarına ilişkin yasal düzenlemeler. *Yeni Medya Hakemli, Akademik, E-Dergi*, 1(1).
- Bolat, S. (2021). Sosyal medya üzerinde yaratılan ideal beden algısı üzerine bir araştırma: Instagram diyetisyenleri örneği [Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=9MiDp3x86xrwjpi5-14w-T9iGFaMw6wozGCSvBxfJh3raoLmUfP0FL8LKiekVHKH>
- Chen, G. M., Pain, P. & Barner, B. (2018). "Hashtag feminism": Activism or slacktivism? Chapter 14, D. Harp et al. (eds.), *Feminist approaches to media theory and research, comparative feminist studies*, Palgrave Macmillan, https://doi.org/10.1007/978-3-319-90838-0_14
- Çelik, T. & Tekin Y. (2015). Sosyal medyanın bireyler üzerindeki olumsuz etkilerine ilişkin bir örnek: siber zorbalık. *International Journal of Social Science*, 36, ss. 343-355.
- Demez, G. (2009). Beden sosyolojisi, *Toplumbilim Dergisi*, 24, ss.9-12. Bağlam Yayınları.
- Dengey, C. [@CansuDengey] (Nisan 13, 2021). *Çözülme*. [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=4Og4SI67Idw>
- Dengey, C. [@cansudengety] (Nisan 8, 2021). [Fotoğraf]. Instagram. <https://www.instagram.com/p/CNagyvorAK5/?igsh=OGpjM2w2bG9veTZ3>
- Dengey, C. [@cansudengety] (t.y.) [Instagram profili] Erişim Nisan 12, 2023. <https://www.instagram.com/cansudengety/>
- Dengey, C. [@CansuDengey] (t.y.) [YouTube profili] Erişim Nisan 12, 2023. <https://www.youtube.com/@cansudengety>
- Dizdaroğlu, Ş. (2022). Gençlerin ideal beden inşasında sosyal medyanın rolü. [Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=r4I1HnmXxFQovUpYAyUmxCjF4hwjNJOKjFVQwvSBVQwn4ySvOFWvtajy2N_Zg-zA

- Duman, K. (2019). Gustave Le Bon'un Sosyal Bulaşma Düşüncesinin Yeni Medyadaki Yansıması: Dijital Linç Kavramı ve Twitter İçerik Analizi. Arel Üniversitesi. https://www.academia.edu/20097038/GUSTAVE_LE_BON_UN_SOSYAL_BU
- Duong, M. & Kuschezki, A. (Ağustos 15, 2022). *Body positivity on social media: the case for and against the movement*. Media, Technology and Society. <https://mts.medien-campus.h-da.de/blog/body-positivity-on-social-media/>
- Erdem, B. N. Başal Yıldız, A. C. (2019). "İdeal" in sınırında bir mücadele: beden olumlama hareketi üzerine bir alımlama analizi. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6 (2), ss.1483-1506.
- Fardouly, J., Diedrichs, P. C., Vartanian, L. R., & Halliwell, E. (2015). *Social comparisons on social media: The impact of Facebook on young women's body image concerns and mood*. *Body Image*, 13, ss.38-45.
- Febvre, L. (1995). *Rönesans insanı*, Çev. Mehmet Ali Kılıçbay, İmge Kitabevi Yayınları.
- Gökşin, A. [@dr.aydingoksin] (Aralık 17, 2022) *Ünlülere yapılan sad editler: #edit #edits* [Video]. TikTok. <https://www.tiktok.com/@dr.aydingoksin/video/7178149307164429573>
- Gökşin, A. [@dr.aydingoksin] (t.y.) [Instagram profili]. Instagram. Erişim Nisan 10, 2023. <https://www.instagram.com/dr.aydingoksin/?hl=tr>
- Gökşin, A. [@dr.aydingoksin] (t.y.) [TikTok profili]. TikTok. Erişim Nisan 10, 2023. <https://www.tiktok.com/discover/aydin-g%C3%B6k%C5%9Ffin>
- Grogan, S. (2016). *Body image: Understanding body dissatisfaction in men, women and children*. Taylor & Francis.
- Han, B.C. (2018). *Şiddetin topolojisi*, Çev. Banu Barış, Heretik Yayıncılık.
- Haskell, S. (2021). *Cancel Culture: A Qualitative Analysis of the Social Media Practice of Canceling*. *Boise State University Theses and Dissertations*, s.1851.
- Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2005). *Research summary: Cyberbullying victimization, preliminary findings from an online survey of Internet-using adolescents*. <http://cyberbullying.us>.
- İmıl, M. & Dağdemir, E. (2021). *Taştan klavyeye linç*. Vadi Kültür Sanat ve Yayıncılık.
- İnceoğlu, Y. & Kar, A. (2010). *Kadın ve bedeni: Dişilik, güzellik ve şiddet sarmalında*. Ayrıntı Yayınları.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde insan ve insanlar*. Evrim Yayınevi.
- Kaptanoğlu, C. (2013). Psikososyal açıdan gezi direnişi. *Türkiye Psikiyatri Derneği Bülteni*, Cilt:16 Sayı:2, s.1-5.
- Karakış, C. Ç. (2020). *Nefret söylemi linç ilişkisi: Türkiye'de nefret temelli linç*. [İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Programı].
- Katık, E. İ. [@itsevgiireem]. (2020, Nisan 28). *@#CADI# adlı kullanıcıya cevap veriliyor buyrunuuuz :))) #runtheworld @Showmusik* [Video]. TikTok. <https://www.tiktok.com/@itsevgiireem/video/7227171272223100166>

- Katık, E. İ. [@itsezgiirem]. (2020, Nisan 29). *dünya dans günümüz kutlu olsun* [Video]. Instagram. <https://www.instagram.com/reel/CrnXZ8Ctp5q/?igsh=NWd3dnpkandmZDZ1>
- Katık, E.İ. [@itsezgiirem]. (t.y) [Instagram profili] Instagram. Erişim Mayıs 20, 2023. <https://www.instagram.com/itsezgiirem/?hl=tr>
- Katık, E.İ. [@itsezgiirem]. (t.y) [TikTok profili] TikTok. Erişim Mayıs 20, 2023. <https://www.tiktok.com/@itsezgiirem>
- Kılınç, M.G. (2016). *Sanat iktidar, beden*; [Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü]
- Kırık, A. K. (2017). Yeni medya aracılığıyla değişen iletişim süreci: sosyal paylaşım ağlarında gençlerin konumu. *Gümüşhane Üniversitesi, İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 5, ss. 230-261.
- Kızıarslan Çelik, A. [@asenakizilarlancelik]. (2023, Nisan 21). *Masalım. #masalçelik* [Video]. TikTok. https://www.tiktok.com/@asenakizilarlancelik/video/7224469622328790278?_r=1&_t=8d4jrZY5vBV
- Kızıarslan Çelik, A. [@asenakizilarlancelik]. (t.y.) [TikTok profili] TikTok. Erişim Mayıs 20, 2023. https://www.tiktok.com/@asenakizilarlancelik?_t=8d4jrZY5vBV&_r=1
- Kızıarslan, A. [@asenakizilarlan]. (2023, Nisan 21). *Masalımla ilk bayram gezmesi.* [Video]. Instagram. <https://www.instagram.com/reel/CrTf9nzo871/?igsh=OG01dHBpb2szMG14>
- Kızıarslan, A. [@asenakizilarlan]. (t.y.) [Instagram profili] Instagram. Erişim Mayıs 20, 2023 <https://www.instagram.com/asenakizilarlan/>
- Kutlu, M. (2022). *Sosyal medyada linç kültürü: twitter’da örnek olay incelemesi* [Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=kScA8XnrRb0WogXqPGFklrh_o_JT57d4XMuIS4Hydn1IJYG-IT_ySoKM-YYvT4_F
- Melluci, A. (1999). *Çağdaş hareketlerin sembolik meydan okuması, yeni sosyal hareketler*, (Haz: Kenan Çayır), Kaknüs Yayınları.
- Ng, E. (2020). No Grand Pronouncements Here...: Reflections on Cancel Culture and Digital Media Participation. *Television & New Media*, 21(6), ss.621-627.
- Özaslan, D. [@duyguozaslan] (Haziran 30, 2020). [Fotoğraf]. Instagram. https://www.instagram.com/p/CFJ_GlypZB7/?igsh=MTlrY2hka2dhZXhudQ==
- Özaslan, D. [@duyguozaslan] (t.y) [Instagram profili]. Instagram. Erişim Nisan 10, 2023. <https://www.instagram.com/duyguozaslan/?hl=tr>
- Perloff, R. M. (2014). *Social media effects on young women's body image concerns: The moderating role of internalization and social comparison.* Media Psychology, 17(3), 307-334.
- Pınarbaşı, T.E. (2018, Mayıs 3-4). *Beden olumlama hareketinin sosyal medyadaki yansımaları: Instagram örneği.* Çukurova Genç İletişimciler Kongresi,
- Shroff, H. & Thompson, J. K. (2006). The tripartite influence model of body image and eating disturbance: A replication with adolescent girls. *Body Image*, 3(1), ss.17-23.

- Tiggemann, M., & Slater, A. (2014). *NetGirls: The Internet, Facebook, and body image concern in adolescent girls*. *International Journal of Eating Disorders*, 47(6), ss.630-643.
- Timurturk, G. M. (2009). Güzellik ideali etrafında biçimlenen ve biçimlendirilen “bedenler”. *Toplumbilim Beden Sosyolojisi Özel Sayısı*, 24, ss.105-111.
- Turan, H. (2017). Sosyal medyada şiddet: sağduyunun yitiminde başkalık ve kendilik deneyimleri. *Marmara İletişim Dergisi*, 27, ss.121-133.
- Urfalı, O. S. (2004). *Sosyal medya ve siber zorbalık*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Uysal, İ. [@isocankenobi]. (Mayıs 11, 2023). *#fyp* [Video]. TikTok <https://www.tiktok.com/@isocankenobi/video/7231979654637260037>
- Uysal, İ. [@isocankenobi]. (t.y.) [TikTok profili] TikTok. Erişim Mayıs 30, 2023 <https://www.tiktok.com/@isocankenobi>
- Vardal, Z. Bu. (2015). Nefret söylemi ve yeni medya. *Maltepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. 2(1).
- Wardle, J. & Foley, D. E. (1989). Body image: Stability and sensitivity of body satisfaction and body size estimation. *International Journal of Eating Disorders*, 8(1), ss. 55–62.
- Yağbasan, M. & Ercan, S. D. (2020). *Nefret söylemi ve linç kültürünün sosyal medya özelinde distopik açıdan analizi*. [Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi]
- Yeşildal, M., & Süşün, D. N. (2019). *Beden algısı ve toplumsal cinsiyetin sağlığa etkisi*. 4. International Health Sciences and Management Conference, İstanbul.